49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1229 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒՆԻՍ 29/12 ՅՈՒԼԻՍ 1905 10 ՃԷՄԱԶԻԼ ԷՎԷԼ 1323 — 29 ՀԱԶԻՐԱՆ 1321

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Մեծ Ճամբէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն արուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԴԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : اوهانس غره
اداره‌خانه‌سی باب‌عالی جاده‌سنده‌در نومرو ۳۸

ԳԱՆԱՁԱՆՈՒԹԻՒՆ
	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Աքանչելի Փոխարինութիւն

Օտար կամ օտարադաւան վարժարաններու ամավերջի հանդէսներու նկարագրութիւններուն մէջ, եթէ ընթերցողը մանաւոր ուշադրութիւն մը ընծայէ, պիտի տեսնէ որ մեր ներկայացուցիչ վարդապետները այս տարի թուական առաւելութիւն մը կը ներկայացնեն, ինչ որ օրեր առաջ ալ կը ծանուցուի լրագրութեան իբր լուր, և խօսակցութեան ու վիճաբանութեան նիւթ եղած ըլլալով, լրագրութեան մէջ ալ նկատողութեան առնուելու արժանի պարագայ մըն է։

Վարդապետներու ներկայութիւնը նմանօրինակ հանդէսներու մէջ, նորմուտ բան մը չէ, և քաղաքակրթութեան ու կենցաղագիտութեան մէկ պահանջն է որ առանկ հրաւէրի մը պատասխանուի, պայմանով որ հրաւիրող ու հրաւիրեալ կողմերը գիտակցութիւն ունենան իրենց բրածին։

Որքան որ կը յիշենք, ուրիշ տարիներ մէ՛կ վարդապետի ներկայութիւնով կը բաւականանայինք, թէեւ խղդիր չէր թէ մինչեւ ցարդ մեր կրթական հանդէսներուն մէջ Հայ-Հռոմէական Պարիարքարանէն ո՛չ մէկ ներկայացուցիչ կը ղրկուէր, ո՛չ մէկ փութկոտութիւն կը տեսնուէր քաջալերելու մեզ, մեր կրթական արդիւնքներուն, մեր կրթական գործերուն ի պատիւ։

Եթէ օտար կամ օտարադաւան վարժարաններու հանդէպ զանգատները այնքան չատ չըլլային մեր մէջ, եթէ ամէն կողմէն անոնց մէջ արուած դատարակութեան մեր ընտանեկան բարքերուն հակոտնեայ և օդային ըլլալուն համար յայտնութիւններ չըլլային ու լրագրութիւնը արձագանգը չըլլար այդ խմաստով արտայայտուած կարծիքներու, ու ոգի ի բռին չանքեր չլներ կարելի եղածին չափ պակասեցնելու Հայ տղոց թիւը այդ օտար կրթարաններէն, գուցէ այնքան նորօրինակ երեւոյթ մը չդատեր մեր կղերականութեան ցոյց տուած այս սիրալիր վերաբերումը որ սքանչելի փոխարինութիւն մըն է կարծես։

Այս վերաբերումը սակայն իր արդի երեւոյթին տակ իրեն նպատակ ունի քաջալերել օտար կամ օտարադաւան հաստատութիւնները, անոնց վարիչներն ու առաւելապէս այն ծնողքները որոնք բարեմտութիւնը կ'ունենան իրենց զաւակները օտար վարժարաններու զրկիկ նետելու, մինչ զարմանալին այն է որ միւս կողմէն ջանքեր կ'ըլլային մեր մէջ, Հայ վարժարաններու մակարդակը բարձրացնելու, կրթական ոգիներ բարեփոխելու, արժանաւոր ուսուցիչներ կարգելու համար քննիչ յանձնաժողովներ շինելու, և յանախագէպ այցելութիւններով թաղային վարժարաններու կրթական վիճակը քննելու։

Օտար կամ օտարադաւան վարժարաններու մեր կղերականութեան կողմէ ցոյց տրուած վերաբերումը երբ այսպէս ձեւակերպական պայմաններէն դուրս կ'ելնէ այսօր, ու սիրալիր հանդամանք մը կ'զգենու, պատճառ մը չունինք ենթադրելու որ մեր կղերականութիւնը իբր օտար հաստատութիւններ կ'ընդունի զանոնք. քանի որ, եթէ այդպէս չընդունէր, վերաբերումը, այնքան սիրալիր, այնքան տաք չպիտի եղած ըլլար որ չուք տալ ուզէր անո՛նց հանդէսներուն, որոնք, ինչպէս կը տեսնենք, միջոցներ են միայն դպրոցը փայլուն ցոյց տալու։

Այս վերաբերումով ուրեմն, գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ, միջոց կը հանդիսանանք մենք այդ օտար կրթարաններուն յառաջդիմութեան, խղդուկակ կը դառնանք անոնց ճարտարութիւնն ու հնարիմացութիւնը նուիրագործելու, որպէս զի մեր ծնողքները չլանան անոնց խարուսիկ երեւոյթներէն, մեր տղաքները զմայլին անոնց խօսքերէն։

Բայց գոնէ ներկայ վարդապետներուն արժանապատուութիւնը կարեւորութիւն ունենար այդ հանդէսներուն մէջ։

Ադ ալ չկայ։

Որովհետեւ, մեր վարդապետները, ինչպէս քանիցս հանդիպեցանք, պատուոյ տեղերը չէր որ կը մեծարուէին, հաւասարակից անձնաւորութիւններու ընծայուած յարգանքին չէր որ կ'արժանանային։

Մեր վարդապետները մի՛չտ և ամէն ատեն, բոլոր ներկայացուցիչներէն վար տեղերն է որ կը հրաւիրուին բազմելու, և մի՛չտ վար տեղերն է որ իրենց պաշտօնին դերը կը կատարեն։

Օրինակի համար, եթէ Հայ-Հռոմէական կամ Հայ-Բողոքական հաստատութեան յատուկ վարժարանի մը հանդէսին է որ կը գտնուին, մեր վարդապետները Հայ-Հռոմէական վարդապետներուն կամ բողոքական պատուելիներուն բոլորէն ալ վար կը նստին, ինչ որ եթէ մէկ կողմին կենցաղագիտութեան պակասութիւնն ու զանցառութիւնը կը յայտնէ, միւս կողմին ալ արժանապատուութեան քանդումը կամ փճացումը կը ցուցադրէ ընականաբար։

Երկու կողմն ալ ցաւալի, բայց կարծես մեր վարդապետներուն արժանապատուութեան խնդիրը աւելի՛ ցաւալի ու արգահատելի, անոր համար մանաւանդ որ, անով միայն վարդապետներուն անձնական արժանապատուութիւնը չէ՛ որ մէջ կը խաղայ, այլ նաեւ արժանապատուութիւնը Հայ եկեղեցականութեան։

Արդէն եթէ միայն վարդապետներուն անձնական արժանապատուութիւնը մէջ խաղար, չէր արժեր բնականաբար խնդիր ընել, որովհետեւ, որքան որ համոզում կրցած ենք գոյացնել, մեր վարդապետները, մանաւանդ անո՛նք որոնք ներկայ կը գտնուին ընդհանրապէս նմանօրինակ հանդէսներու, չատ բարակը փնտռող մարդիկ չեն։ Անոնց համար բաւական է որ առիթ մը ըլլայ իրենց անձը ցուցադրելու և իրենց ասուածը տեսնելու լրագիրներու մէջ։ Ալ անկէ անդին հոգերնին անգամ չէ։ Պատուուեր են չեն պատուուեր, մեծարուեր են չեն մեծարուեր, հանդէսին պմբողջ պեւողութեանը մէջ իրենց դպրոցներն ու բարքերը, կամ հեղինակութիւնները ձաղուեր են կամ պարսաւեր, պսոնք բոլորը խնդիր չեն, ինչպէս ըսինք, բաւական է որ իրենք երեւան, ժպիտներ փոխանակեն, խնդան խօսին, հանդիսականները քիչ մը իրենցմով զբաղին, ու մէկ խօսքով, իրենք ալ դերմի մը վրայ եղած ըլլան նմանօրինակ հանդիսութիւններու մէջ։

Կրթ. Հանդէս. ի՛նչ մագնիսական և հրապուրիչ միջոց մը սա հանդէս ըսուածը, սա մեր կրթական հանդէս ըսուածը, որուն տեսլականին առջեւ, ալ ամէն նկատողութիւն մէկ կողմ կը թողուի, չիլերը կը թուլնան, արժանապատուութիւններ ոտնակոխ կ'ըլլան ո՛չ թէ հանդէսին կրթական նպատակին այլ անոր առթած ուշադրիկ հանդիսականները վայելելու, ըմբոշխնելու համար։

Ասանկ չտեսնելու էինք մենք. մեր վարդապետները այսպէս օտար կամ օտարադաւան վարժարանն՞ը երթալու էին իրենք զիրենք ցուցադրելու տենչով, թէ ոչ ուխտելու էին որ օգտակար հանդիսանան միշտ մեր եկեղեցիներուն, մեր դպրոցներուն, մեր հաստատութիւններուն որոնք ամէն ատեն պէտք ունին քաջալերելու և իրախուսելու։

Եթէ վարդապետները զբօսնել է մեր նպատակը, ըսելիք չունինք։

ՎԱՇԱՆ ԹՕՇԻԿԵԱՆ

ԶԷՅԹՈՒՆԻ
ԿԱԹ. ՏԵՂԱՊԱՇԻՆ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Տեղւոյս ազգայիններու զրական ու իմացական կարողութիւնները թէպէտ չատ հասկնամ՝ սակայն վերջերս շնորհիւ դպրոցներու ուսման մակարդակը զգալապէս սկսաւ բարձրանալ, այնպէս որ հիմա բաւական թիւով օրիորդներեք ու հանդէսներ մուտ կը գտնեն, թէեւ ասոնցմէ չատը բաբերսներու կողմէ։ Հարութիւնն ալ մէկդի թողլով հետզհետէ իր երբեմնի նախապաշարումներն ու կրօնական անտեղի ու անհեթեթ կարծիքները, սկսած է այլ եւս Առաջնորդական հարցերով զբաղիլ և լրագիրներու մէջ երեւցող կրթական ու եկեղեցական լուրերով հետաքրքրուիլ։

Մայիսի սկիզբներն էր որ օգտաշատ Մանզումէ հայաթերթին մէջ կարդացինք տեղւոյս Կաթ. Փոխանորդ և վանահայր Տ. Ներսէս վրդ. Խապայեանի Ս. Կաթողիկոսին հրամանաւ դէպ իր նոր պաշտօնատեղն ուղեւորիլը։ Մարաշէն եկող տեղացի Ջորեպանեան վերջերս երբ աւետեցին Ն. Գերապատուութեան Մարաշ ժամանումը, խիստ ժողով գումարուելով, տեղւոյս Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ քահանաներէն Տ. Եղնիկ և վարժարանաց Տնօրէն Յովհաննէս էֆ. Ահարոնեանը որոշուեցաւ հրաւիրակ ղրկել Մարաշ։

Վերոյիշեալները Յունիս 6ին ճամբայ ելան։

Երբ Մարաշէն հեռագիրը հասաւ տեղս, ժողովրդեան երեւելիները սկսան հետզհետէ ճամբայ իյնալ։ Նախկրթարանի և ծաղկոցներու մանուկներն ալ ճամբայ ելան և տեղէս կէս ժամ հեռաւորութեամբ վայր մը հանդիպա առին։ Նոյն օրուան ժամը 6ին հեռուէն ձիաւորներու շարք մը սկսաւ երեւիլ՝ որոնց մէջէն կը նշմարուէր մեր Կաթ. Տեղապահը վեղար ի գլուխ. կուրծքէն կախուած էր Կայսերական Դ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանը ուլանջախաչը։ Դպրոցի ուսանողներ Ն. Գերապատուութեան յառաջանալիք ճամբուն վրայ շարուած սկսան երգել. երբ աւելի մօտեցաւ, կանգ առաւ, մինչ երգասացներ, մանաւորապէս իրեն անուան ձօնեալ երգ մը երգեցին և ուրկէ վերջ ամէնքն ալ այը համբուրեցին Ն. Գերապատուութեան։

Թափօրը կը յառաջանար յամրաքայլ, ուսանողներու երգերով առաջնորդուած ու երբ հասաւ այն բլուրը՝ որմէ ամբողջ քաղաքը մէկ ակնարկով կը տեսնուի, չորս եկեղեցիներուն, նաեւ բողոքականներուն զանգակները սկսան հնչել։ Վերջապէս հասաւ Կառավարութեան աղարանքը որուն դուռը բարեւի կանգնած էին ոստիկան-զինուորներ։ Վեր ելնելով սեղւոյս Գայմակամ պէյին քով կէս ժամու չափ հիւրասիրուելէ ետք ուղղուեցաւ դէպի Մայր եկեղեցի, վրան չոր

…ած է։ Գերմանիա հայտարած է որ …նա դլուխ պիտի չխոնարհեցնէ, …երևի թէ այս դասէն պիտի չչղի։ …բիտոխան Մ. Տընի Քոչէն նա…թոց օր հարցանդում պիտի ուղ… Մ. Ռուվիվի թէ ժամանակն է որ …ը իմանայ թէ ի՞նչ կ'անցնի կը …նայ, մանաւանդ որ չափազանց յա…դում մը կրնայ պատճառուլ …ն առաջ լերել Գերմանիոյ մէջ …նսայի բուն խաղաղասէր տրամադ…թեանց վրայ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԴԱՍԵՐԸ.— Ցուչի…ի ճակատամարտին դասերէն օգուտ …ղելով, ամերիկացի նաւաչէները …ղեին զրահաւորներու կոնաձեւ աշ…բարներէն նաւուն ներսի կողմը ըզ…հատատ խորչի մը մէջ փոխադրել …որ երկարական հաղորդակցութիւն…ը։ Աշտարակներուն վրայէն տեսնե… համար հայելիի ցոլացումներ պիտի …ածածուին։ Ճարտնցիք իրենց թնդա…ի կրակը մեծ մասամբ կը կեդրո…ցնէին այդ կոնաձեւ աշտարակներուն …այ, և այս կերպով կը խախտուէր …ոյն թնդանօթներուն հետ երկարա…ն հաղորդակցութիւնը։

Ուսխաթկոսբ Բիվիուի վերջին …ուղին մէջ Սբբ Ն. Պարնապի շահե…ն յօդուած մը գրած է սա՝ վերնա…ով.— «Կործանումի Ռուսական Արշ…ատային, Նաւաչէնի տեսակէտով։» Այս …դուածին նպատակն է ցոյց տալ այն …տուկ ու մանագիտական դասերը, …որ կարելի է քաղել ճարտնական …ինդպնչ յաղթութիւնէն ռուսական …ուատրմին վրայ։ Զոր օրինակ, Սբբ …. Պարնապի կ'ըսէ.—

«Տարակոյս չկայ որ մեր ծովակալ…ը, մեր նաւաչէները որոշակի կը …նան վերջին կռիւին դասերը։ Բայց …ենց դասատանը կրնայ չեղիլ, կը…ոյ չեղիլ ներելի կերպով, որովհետեւ …ած զրահաւորներուն սէրը մեծ է ա…էնուն մէջ։ Նաւաղն ալ կը փափաքի …հայրենիքին դրօշը բարձրացած տես…ել խոշոր մարտանաւերու վրայ։ Հայ…ենասէր Անգլիացին կ'ըսէ.— «Եւ ինչ…ու չէ»։ Անգլիա հարուստ է, և կը…ոյ զրահական ծախքերու մրցումին …մէջ իր դրացիներուն մուրալ տալ։ …այց խնդիրը ուրիշ կողմ մըն ալ ունի։ …թէ նաւային սպան խոշոր զրահաւոր…ներուն կողմնակից է, ճարտարագէտը …ուրիշ կերպ կը խորհի։ Երբ կը տեսնէ …ը անաղին ծախքերով շինուած խոշոր …մարտանաւերը կը փճանանուղ ծախ…ով եկած փոքր մարտանաւերու կողմէ, կրնայ մտածել թէ իրաւամբ աւելի …ուտ է համեմատաբար նուազ վտանգի …նթարկել իրենց էնները թէ՝ յարձակման …ն թէ պաշտպանութեան միջոցին։ Քա…ի որ հիմա նաւային պատերազմին մէջ …ը գործածուին անսակ մարտանաւեր …ունք դիւրաւ կրնան զարնել մեծ …մարտանաւերը և անոնց նաւաղները, …որովհետեւ այս վերջինները աւելի շու…ով կը տեսնուին և յարձակման նշա…ակ կ'ըլլան իրենց նաւերուն մեծու…թեան համեմատութեամբ, իրաւունք …ունի առարկութիւն ընելու մեծ մար…տանաւերուն շինութեան և անոնց …ատկացուած բազմաթիւ նաւաղներուն …դրութեան դէմ։ Եթէ նաւային գոր…ծողութեանց մէջ յաջողութիւնը մեծ …մասամբ կախում ունի սպաներուն բա…նեմանութիւններէն, ինչ հարկ կայ …ճոռոգել զանոնք խոշոր մարտանաւե…ուն երկրորդական պաշտօններուն մէջ։ …Եթէ ծովամարտի սովորական վտանգ…ներուն մէջ խոշոր մարտանաւերը ի…ենց մեծութեան համեմատութեամբ …զերծ չեն անոնցմէ, ճարտարագէտը ի…աւունք ունի խոշոր մարտանաւերուն …դէմ առարկելու։ Եւ եթէ մարտանաւերը անընտել ջուրերու մէջ …իրենց ծառայութեան պատճառաւ տը…ամադիր են ընկղմելու, ճարտարագէ…տը իրաւունք ունի յիշեցնելու թէ խո…շոր մարտանաւ մը գործնական առա…ւելութիւն մը չունի փոքրիկին վրայ, և աւելի դժուար է դայն ջուրին երեսը …հանել յաջողութեամբ՝ ընկղմելէն վերջ։ …Պակաղ ճկուն պողպատեայ յատակը —որ փոքր նաւերուն մէջ աւելի զօ…ռաւոր է քան մեծերուն մէջ— չատ մը առաւելութիւններ ունի, միայն թէ տե…ղական մասնակի ճնշումի չատ չի դի…մանար։»

Սբբ Ն. Պարնապի կ'ըսէ նաեւ թէ ճարտի յաջողութիւններուն մեծագոյն պատճառը Թորփիլ նետող նաւերուն արագաշարժութիւնն էր։ Կը յայտարարէ նաեւ թէ մեր արդի խոշոր մարտանաւերուն բարձրութիւնը չատ նպաստաւոր է թշնամին թնդանօթաձգութեան, ինչպէս Թրաֆալկարի առթիւ սպանիական մարտանաւերուն բարձրութիւնը Նէլսընի համար խիստ նպաստաւոր էր ուղղակի նշան առնելու նպատակաւ։

«Նաւաղին համար բուն խնդիրը սա՝ է.— Ի՞նչպէս կրնամ նաւուս մէջ աւելի այժ դնել։ Իսկ անգլիացի ժողովուրդին համար բուն խնդիրը սա՝ է.— Ի՞նչպէս կրնանք լաւագոյն կերպով դործածել մեր լաւ մարդուած մարդիկը, յիշելով մեր նաւային գործողութեանց դաչին ընդարձակ տարածութիւնը, և մեր սպաներուն ու նաւաղներուն սահմանափակ թիւը։ Կրնան ուրիշ Տէրութիւններ պէտք ունենալ բազմաթիւ նաւաղներով լեցուած խոշոր մարտանաւերու, բայց ես չեմ կրնար ընդունիլ որ Անգլիա պէտք ունենայ 900 սպաներով և նաւաղներով լեցուած զրահաւորներու։ Եթէ Ռուսիա, զոր օրինակ, փոխանակ Օրեմ մարտանաւերուն, որուն մէջ 700 հոգիէ աւելի կար, ունենար երկու մարտանաւ, ճարտարնաւագներով և ուսեալ սպաներով, բնաւ չեմ տարակուսիր որ աւելի օգտակար պիտի ըլլար իր Տէրութեան։»

Սբանsurs հետեւեալը կ'աւելցնէ.— «Այս յօդուածը ուշադրութեան արժանի է ամէն անոնց որոնք կը չահագրգռուին ըրիտանական նաւային զարգացումէն, ինչպէս նաեւ բոլոր մտացի քաղաքացիներուն։»

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԵՌԱՊԱՏԿԵՐԸ.— Միքատային կողմէ ճարտնցի լիազօրներուն ուղղուած հրովարտակը (Տես երէկի Մանզումէ) ընդհանուր դոհունակութիւն պատճառած է Թոքիոյի մէջ, իր ուղղամիտ և արժանաւոր չեչտերուն պատճառաւ։ Ամէնէն աւելի զոհունակութիւն պատճառած է վերջին հատուածը, որով կայսրը պաչտօն կուտայ իր լիազօրներուն կարելի եղածը ընել խաղաղութիւնը ապահովելու համար մեծ յուսախարխարի մը վրայ, այսպէս ցոյց տալով որ տեւական խաղաղութիւն մը միայն ընդունելի է Ճարտի համար։ Օտար դեսպանները հացկերոյթ մը տուին Պառոն Քոմուրայի, Ուաշինկթըն մեկնելէ առաջ։

*** Ռուս զինուորական պաչտօնաթերթը կը հրատարակէ Մանչուրիոյ բանակին սպայակոյտի պետ զօրավար Պաթիանովի մէկ հեռագիրը, որ համառօտութիւնն է այդ զօրավարին կողմէ Ցուլիս 4ին ռուս զօրքերու ուղղուած ճառին։ Զօրավար Պաթիանով, որ Մուքտէնի ճակատամարտէն վերջ ընտրուած էր, իր հրամատարութեան տակ գտնուող զօրքերուն խնացուց թէ ա՛յն ատեն միայն կրնան խորհիլ հայրենիք դառնալ եթէ ցիրուցան ընեն թշնամին։ Զարժեր, ըսաւ, նոյն իսկ հաչտութեան խօսքը ընել ա՛յնպիսի ժամանակ մը երբ բանակը՝ իր լաւագոյն վիճակը գտած՝ կը պատրաստուի խուժել թշնամիին ուժերուն վրայ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՄԵԾԻՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՅ ՇԱՀԵՐԸ.—Բեթերսպուրգի պետական մարդիկը և հրապարակագիրները մեծապէս հետաքրքրուած են անգլիական և ֆրանսական թերթերուն ա՛յն թելադրութենէն թէ Մեծն Բրիտանիա պէտք է զինակցի Ռուսիոյ հետ, իրենց առեւտրական ազդեցութիւնը պահպանելու համար Գերմանիոյ դէմ։ Գերմանիա իր չահերը առաջ քչելու համար, կ'ըսեն, Ռուսիան քաջալերեց կռիւը չարունակել Ճարտի հետ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱԻԱՏԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Պրէսթի քաղաքապետ Մ. Օպէռ յայտարարութիւն մը ուղղելով քաղաքացիներուն, կ'ըսէ թէ քանի մը օրէն Պրէսթի անգլիական նաւատորմին այցելութիւնը պիտի ընդունի։ Միջազգային այս մեծ հանդիսաւորութեան ատեն Պրէսթ քաղաքը պիտի կրնայ պատչաճ եղանակ Անգլիացիներու յայտնել ամբողջ Ֆրանսայի զգացումները։ Կատարեալ մտերմութեամբ բարի գալուստ պիտի մաղթէ ներկայացուցիչներուն ա՛յն աղգին, որ աշխարհի առջեւ պարզած է ազնիւ օրինակներ տնտեսական յառաջդիմութեան և քաղաքական օրէնսդրութեանց, և պիտի ծափահարէ այս այցելութիւնը իբրեւ նոր ապացոյց մը երկու մեծ ազգերուն միջեւ համաձայնութեան՝ աշխարհի խաղաղութեան պաչտպանութեան համար։

Քաղաքապետը կը յիշեցնէ թէ Ֆրանսայի Ազգային Տօնը պիտի զուգադիպի բրիտանական նաւատորմին Պրէսթ ներկայութեան, և հրաւէր կը կարդայ ընակիչներուն ցոյց տալ մեծ քաղաքի մը բովանդակ խանդավառութիւնը այցելուները ողջունելու։

*** Ֆրանսայի մէջ ընդունուած սիրուն սովորութեան մը համաձայն, Պրէսթի Քաղաքապետութիւնը 40 անգլ. ոսկի քուէարկեց երեք վարդակիր օրիորդներ ընտրելու և հագուցնելու համար։ Այս աղջիկները, որոնք գործաւոր դասակարգերէն կ'ընտրուին իրենց գեղեցկութիւնը և բարի վարքը ի նկատ առնուելով, իւրաքանչիւրը պիտի ընդունի, բաց ի յարմար արդուզարդէ մը, 12 անգլ. ոսկիի չէք մը խնայողական պանքայի վրայ։ Ասոնց չնորհալի պարտաւորութիւնն է խոշոր ծաղկեփունջեր նուիրել Մէյ և Պրիճմէն անգլիացի ծովակալներուն, երբ անգլիական նաւախումբը Պրէսթ հասնի. նոյնօրինակ պաչտօն մը ևս պիտի կատարեն քաղաքապետական հացկերոյթին առթիւ, որ պիտի տրուի բրիտանացի և Ֆրանսացի 1500 նաւաղներու։

*** Պրէսթի նաւահանգստի վարչութեան մէջ պաչտօնատարներ գիչեր ցերեկ կ'աչխատին հանդէսներուն ընդարձակ ծրագրին մանրամասնութիւնները ճշդելու համար։ Այս պաչտօնական հացկերոյթներէն զատ, որոնք պիտի տրուին Էչտուարs Է. և Վիքթորիա անգլիական մարտանաւերուն մէջ, Ցուլիս 15ին հացկերոյթ մը պիտի տրուի Մէկ-Ճիֆիսեճրի մէջ երկու նաւախումբերուն 290 փոքր սպաներուն և նաւաղներուն։ Պրէսթ սկսած է արդէն իր հանդիսական երեւոյթը զգենու։ Գլխաւոր ճեմելիքները կը չողան վենետիկեան կայմերով՝ դրօշներու խուրձերով դրուագուած։ Արուեստական բաղեղի դրասանգներ կը ծածկեն էլեկտրական թելերը, լապտերները պարփակուած են կակաչի ձեւով գոյնզգոյն թափանցիկներու մէջ։ Քաղաքին ամէնէն ընդարձակ արուարձանին՝ Սէն-Մարթէնի մէջ, երեւելի քաղաքացիներէ բաղկացեալ մասնախումբ մը պաչտօն ստանձնած է ճաչեր տալու բրիտանցի սպաներուն և նաւաղներուն։ Այս մասնախումբին նախագահն է Պրէսթի քաղաքապետ Մ. Օպէռ, որուն բնակարանն ալ քաղաքին այդ մասին մէջ կը գտնուի։ Անգլիացի ծովակալներուն պատկերները այժմէն կը ծախուին առատօրէն։

ՌՈՒՍԻՈՅ ծովային նախարարութեան ընտրելի կը համարուի ծովակալ Տուպասով, որ քանի մը ամիս առաջ իմացուցած էր Ֆրանսացի խմբագրի մը թէ Զարին ծրագիր մը մատուցած է նաւատորմին վերաչինութեան համար, հաչտութեան անմիջական կնքումին վրայ հիմնուած, որպէս զի Ռուսիա կարող ըլլայ պատրաստուիլ Ճարտի դէմ վերժինդրական պատերազմի մը։

*** Ռուս Սինոդը միջոցներ կը մտածէ օրթոտոքսներուն կաթոլիկութեան դառնալուն հոսանքին առաջքն առնելու համար։ Երեսուն տարի առաջ, մանաւանդ լեհական դաւառներու մէջ, կաթոլիկութենէ օրթոտոքսութեան դարձողները խմբովին իրենց հին դաւանութեան կը դառնան։ Մինչեւ դաւառին մէջ ամբողջ գիւղեր բացարձակ միաձայնութեամբ դատարկացուցին օրթոտոքս եկեղեցիները, և օրթոտոքս կղերը առանց թեմականի ձգեցին։

*** Հիւսիսային, կեդրոնական և Հարաւային Ռուսիոյ դաւառներուն մէջ հունձքերը չեն յաջողեր երաչտութեան պատճառաւ։ Նովկորոտ, Թվէր, Բըչկով, Խիթէպսկ, Թուլա, Բուրաք և Խէրսոն դաւառներուն մէջ հունձքերն ամենամեծ մասամբ չեն յաջողած։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.— Եքիթապը ընկերութեան գործին առթիւ, ընդհանուր ապահովագրութեանց խնդիրն այս միջոցիս կը զբաղեցնէ հանրային ուշադրութիւնը Ամերիկայի մէջ։ Ապահովագրողներուն չահերը պաչտպանելու համար —ինչ որ ենթասած կը թուի էքիթապլին արարքներով,— կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք պիտի առնէ։ Էքիթապլին վերջին գործին առթիւ եղած յայտնութիւնները անհանգստութիւն մը յառաջ բերած են բոլոր ապահովագրողներուն մէջ։

ՏԱՒԲԸ ԵՒ ՊԱՊԸ.— Շատ օրերէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, Պապը անցեալ օր Վատիկանի պարտէզը իջաւ օդ առնելու, որովհետեւ երեխաթիէն ի վեր սկսած է զով հով մը փչել կեդրոնական Իտալիոյ մէջ։ Պապը պարտէզին մէջ պտտելով յայտարարեց թէ իրեն այնպէս կ'թուի թէ ուղղակի Միջերկրականէն կուգայ զեփիւռը, յիշեցնելով իր սիրելի Վենետիկը և սիրեցեալ Ադրիական։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Իսլանտայի մէջ օրագրութիւնը նոր կերպարանափոխութիւն մը սկսաւ կրել չնորհիւ անթել հեռագրութեան։ Եւրոպական թարմ լուրերը օրը օրին կը հրատարակուին փոխանակ թղթաթերին ապասելու։ Լուրերու փոխանցումը բոլորովին յաջող կ'երթայ հակառակ հեռաւորութեան —960 մղոն։

ՃԱՐՈՆՑԻ ԼԻԱԶՕՐՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻՔԱՏՕՆ.— Ցուլիս 6ի առաւօտուն Պառոն Քոմուրա և իր հետեւորդ անդամները, Սաթո, Եամազա, Ատսչի, Հօնտա, Եոնիչա և գնդապետ Թաչիպանա կրօնական արարողութեան մասնակցեցան կայս. պալատին մատրան մէջ։ Ցետոյ Միքատոն հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ էին բաց ի Քոմուրայէն և իր հետեւորդներէն, Ֆուչիմի և Եամաչինա կայսերազուն իշխանները, մարքիզ Իթո, մարէչալ Եամակաթա, կոմս Ինույէ, կոմս Մացուքաթա, և նախարարները։

Վիեննայի ՏՈԲԹ. ՆՕԹՆԱԿԷԼ, որուն մահը ծանուցինք, 64 տարեկան էր։ Մեռաւ սրտի կաթուածէ։ Նամակ մը ձգած է, որուն մէջ կը մանրամասնէ ճիշդ ա՛յն ախտանիշերը, զորս իրեն մէջ դիտեց իր մեռնելէն քանի մը ժամ առաջ։ Հռչակաւոր բժշկին այս գիտական գտնութիւնները անչուշտ թանկագին նպաստ մը պիտի ըլլան բժշկական գիտութեան։ Տոքթ. Նօթնակէլ Եւրոպայի մէջ ամէնէն շատ յաճախորդ ունեցող բժիշկն էր։ Ինք կ'ըսէր թէ 300,000 հոգիի բաղկերակները նայած է։ Հազարաւոր հիւանդներ ամէն տարի իրեն կը դիմէին, չատերը Ռուսիոյ և հիւսիսային Եւրոպայի հեռաւոր մասերէն։ Բայց իր հարստութիւնը համեմատական չէր իր աշխատութեան։ Ամենայն բարեսրտութեամբ, որ բժիշկներուն քով չատ քիչ կը գտնուի, Նօթնակէլ ոչ միայն կը մերժէր վարձք առնել անոնցմէ, այլ նաեւ յաճախ ինք կուտար անոնց ճամբորդութեան ծախքը։ Այսպէս յաճախ կը պատահէր որ հինգ ժամուան հիւանդութիւններու միջոցին, իր գրպանէն աւելի վրայ տուած կըլլար քան թէ դանձած։ Իր մահը մեծ հարուած մըն է Վիեննայի համալսարանին, որովհետեւ ինք էր վերջին ներկայացուցիչը Աւարիոյ մայրաքաղաքին բժշկական մեծ դպրոցին, զոր նշանաւոր ըրած էին Հիրթըլի, Պիրոթի, Բօքի, Թանսքիի և Շքօտէրի պէս մարդիկ։ Տոքթ. Նօթնակէլի մանագիտութիւնն էին մանաւանդ ուղղի, որսի և աղիքի հիւանդութիւնները։

ՆՈՒԱԳ ԱՆԴԼԻՈՅ ԵՐԵՍԿ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ.— Իսլանտայի երեսփոխան Մր. Օ'Պրիէն յանդուգն ըլլալու ասպիսան նորութիւն մը կ'առաջարկէ։ Նկատելով որ երաժշտութիւնը կամ նուագը անհրաժեշտ է հացկերոյթներուն միջոցին, և ճաչարաններուն ու օթէյներուն մէջ արդէն կայ, կ'առաջարկէ որ ամէն օր երբ կէս օրին յարգելի երեսփոխանները ժողովին ճաչարանները կ'երթան, թէյ առնելու, երաժշտախումբ մը նուագէ դարատափին վրայ։ Չի կարծուիր որ այս առաջարկութիւնը ընդունուի, գլխաւորաբար սա՝ պատճառաւ որ առանց նուագի եղած ատեն երբ հաղարներով հետաքրքիրներ ամէն օր այդ դարատափին մօտ կը գտնուին, ինչ պիտի ըլլայ արդիւնքը երբ անուշիկ նուագախումբ մըն ալ հաստատուի հոն։ Կ'երեւի թէ իսլանտացի երեսփոխանը իր հարցապնդումներուն յաջորդական մերժումին դառնութիւնը քաղցրացնել կ'ուզէ ներդաչնակ նուագներու օրօրներուն մէջ։

ԲԱՄԲԱԿԻՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն Սբանsursի Ցուլիս 7 թուով.— Այսօր ալ բամբակի հրապարակը խիստ ջղագրգիռ վիճակի մէջ էր։ Գիները մեծամեծ ելեւէջներով և տատանումներով։ Բերը, վերջապէս 10 կէտի չափ իջաւ։ Հրապարակին վրայ այս գէշ ազդեցութեան պատճառը ա՛յն էր որ Բամբակի Մշակներուն Ընկերութեան նախագահ Մր. Ճորճէն խորհուրդ տուեր է ծախել երբ որ կրնան գտնել 10 չէնթ կամ գրեթէ 10 չէնթ։

ՌՈՒՍ կառավարութիւնը որոշեց երկրորդ զրահաւորի մըն ալ չինութիւնը, Անտրէյ Բէրսօվանճեի դրութեամբ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Ցուլիս.— Հաչտութեան բանակցութեանց յաջողութեան մասին անստգութիւն կը տիրէ։ Կարծիքները չատ հակասական են։ Տէյլի Թէլեկրաֆ կ'իմանայ թէ բանակցութեանց արդիւնքէն կասկածելու տեղի կայ, քանի որ Նիքոլա Զարը աւելի պատերազմը չարունակելու կողմն է։ պատերազմի կուսակիցները կ'ըսեն թէ բանակը հիմա այն տեսակ պայմաններու մէջ կը գտնուի որ ամէն ատեն կրնայ կարեւոր յարձակողական մը ձեռնարկել յաջողութեամբ։ Այդ կուսակցութիւնը զօր. Լինէվիչի յայտարարութեանը կը յենու։ Միւս կողմէ Տէյլի Սէյլ կը հաւատայ թէ Զարը մեծապէս փափաքող է որ հաչտութիւն կընքուի։ Ռուս պատուիրակները ամսոյս 14ին ճամբայ պիտի ելլեն դէպ ի Ուաչինկթըն։ Պառոն Ռոզէն պաչտօն ունի Մր. Ռուզվէլթի յանձնել Նիքոլա Զարին ինքնագիր մէկ նամակը։

ՎԼԱՏԻՎՈՍԹՈՔ.—Սախալին կղզիին հարաւային ծայրէն (Հաւանօրէն Նոթորօ հրուանդանը Լա Բէրուզի նեղուցին մէջ) կը հեռագրեն թէ հոն ճապոնական նաւաբաժին մը տեսնուեր է, որ դէպի արեւելք կ'առաջանայ։ Այդ նաւաբաժինը կը բաղկանար 2 զրահաւորներէ, 7 յածանաւերէ, 4 թնդանօթակիրներէ, 36 թորփիլանաւածներէ և 10 փոխադրանաւէ։ Կը ծանուցուի նաև թէ ճարոնական երկու թորփիլանաւեր Լա Բէրուզի նեղուցին արեւմտեան կողմը կը պտտին։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Զօր. Լինէվիչ հետեւեալը կը հեռագրէ Զարին.—Ցուլիս 7ին Ճարոնցիք գրաւեցին Քորսաքովսքին (Սախալին)։ Ցուլիս 8ին ճարոնական երկու թորփիլանաւեր Սոմանի ծովածոցը մտան և կրակ բրին Սոլովիվէվսքի ռուս դիրքին դէմ։ Քորսաքովսքի մեր զորախումբը թողուց դիրքը և սկսաւ դէպ ի հիւսիս քաչուիլ։ Ճարոնական հեծելազօրքերը գրաւեցին Սոլովիվէվսքան։ Ցետոյ Ճարոնցիք Քորսաքովսք ցամաք հանեցին հետեւակներ, թնդանօթաձիգներ ու հեծելներ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թոքիոյէ կը հեռագրուի թէ Սաղալին ճամբայ ելած Ճարոնցի զօրքերը գերի վարեցին այն տեղ գտնուող պահապան զօրքերը։ Սենդրլ Նիւզի Թղթակիցը կը հեռագրէ Վլատիվոսթոքէ թէ՝ Ճարոնական նաւատորմը ցոյց մը բրաւ Մօրանի առջեւ, Պեսսոյի ծովախորշին մէջ, Սաղալին կղզիին հարաւակողմը, Քորսաքովսքի մօտ, անոր արեւելեան կողմը։ Ճարոնցի զօրքեր ցամաք հանուելով գրաւեցին Քորսաքովսքը, զոր Ռուսք կրակի տուին ետ քաչուելէ առաջ։ Ռիւթէրի Թղթակիցն ալ կը հեռագրէ Վլատիվոսթոքէ թէ Ռուսք իրենց հետ դէպի հիւսիս տարին Քորսաքովսքի մէջ իրենց ունեցած թնդանօթներէն 200ը։ Կղզիին կառավարիչ իշխան Լիուբանով և իր կինը զօրքերուն հետ գացին դէպի հիւսիս։

ԲԱՐԻԶ.— Բեթերսպուրգէ լուր կը տրուի որ Մանչուրիայէ հասած լուրերը և մանաւանդ Ճարոնցիներուն կողմէ Սաղալինի գրաւումը մեծ յուզում պատճառեցին Բեթերսպուրգի քաղաքական շրջանակներուն մէջ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Մանաւոր հեռագիրներ լուր կուտան որ արիւնալից մեծ ճակատամարտ մը սկսած է Պոեէնկի մօտ (Քօրէա)։

—Ռուս գործակալութիւնը հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Մանչուրիոյ իր թղթակցէն.— Ճարոնցիք կը չարունակեն իրենց յաջողութիւնները Մանչուրիոյ մէջ։ Ասոնք, զանազան կողմերէ նեղելով Լինէվիչ զօրավարը, կը հարկադրեն զայն թողուլ իր գրաւած դիրքերը։ Թէեւ երկու կողմէն յառաջապահի ընդհարումներ միայն կը կատարուին, սակայն ամէն անգամուն Ռուսերը բաւական կորուստ կուտան՝ մեռեալ ու վիրաւոր։ Ճարոնցիք ամէն կողմ նոր զինուորներով կը նեղկայանան թնդանօթաձիգներու օգնութեամբ, որով Ռուս Սպարապետը կը վարանի թէ ատոնց անընդհատ չարունակուող չարժումներուն դէմ ի՞նչ կերպով պէտք է պատերազմի ձեռնարկել։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Սէնթրլ Նիւզ»ի Թոքիոյի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ՝ Մանչուրիոյ ճարոնական բանակատեղին կը ծանուցուի որ մարէշալ Օեամա հրաման ստացած է ամէն ճիգ թափել փայլուն յաղթանակ մը տանելու համար ռուս բանակին դէմ, օգուտ քաղելով իր գերազանց ոյժերէն։ Մարէշալ Օեամա պատրաստութիւն կը տեսնէ մեծ ճակատամարտ մը մղելու։

—Թոքիոյէ կը հեռագրուի «Թայմզ»ի.— Ճարոնական կառավարութիւնը մերժեց Զինաստանի այն առաջարկը թէ ինքն ալ պատուիրակ մը ունենայ հաչտութեան բանակցութիւնները կատարելու պաչտօն ունեցող լիազօրներու ժողովին մէջ, քանի որ խնդիր պիտի ըլլայ նաեւ Մանչուրիոյ վրայ։ Ճարոնական կառավարութիւնը բացատրած ըլլալով որ Մանչուրիա պիտի պարպուի և Զինու պիտի դարձուի, աւելորդ կը նկատէ Զինու կողմէ պատուիրակի մը ընտրութիւնը։ «Թայմզ» գովեստով կը խօսի ճարոնական կառավարութեան այն յայտարարութեան վրայ թէ Մանչուրիա պիտի պարպուի և Զինու պիտի դարձուի։ Կ'ըսէ թէ արդարեւ տյո կը սպասուէր Ճարոնի ուղղամտութենէն։

—«Սթանտարտ» կ'ըսէ թէ Ռուս 85,000 զինուոր կայ Վլատիվոսթոքի մէջ։

—Ճարոնցի իշխան և իշխանուհի Արիզուկավա Ճարոն մեկնեցան։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսք. Ժողովին մէջ վարչապետ Մ. Ռուվիէ կարդաց կառավարութեան այն յայտարարութիւնը թէ Ֆրանսա սկզբունքով չի հակառակիր Մարոքի խնդրին համար ժողով գումարուելուն։ Մ. Ռուվիէ ի մէջ այլոց հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.—Ֆրանսա և Գերմանիա համաձայնեցան հեռաւեալ կէտերուն վրայ. Մարոքի անկախութիւնը և հողային ամբողջութիւնը պահպանել, ճանչնալ անտեսական ազատութիւն՝ առանց ոևէ էխտրութեան, ընդունիլ Ֆրանսայի բացառիկ դիրքը Մարոքի մէջ են.։ Հետեւաբար Ֆրանսա կ'ընդունի ներկայացուցիչ դրկել ժողովին։» Մ. Ռուվիէ ըսաւ նաև որ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ համաձայնութիւնը վճռական է։ Երկու երկիրներուն մէջ գոյացաւ այն համաձայնութիւնը որուն մեծ փափաք կար, առանց վնասելու երբեք Ֆրանքֆանդլիական և Ֆրանքֆորտեանական համաձայնութիւններուն։ (Մի՛ համուռ ծափեր։)

—Մ. Ռուվիէ չուզեր որ վիճաբանութիւն կատարուի Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ գոյացած համաձայնութեան վրայ, բայց չորեքշաբթի երեսփ. Ժողովին մէջ նորէն վիճաբանութիւն պիտի կատարուի։

ՊՐԷՍԴ.— Ատլանտեանի անգլիական նաւաբաժինը, զոր կը կազմեն 11 մարտանաւեր, այսօր հոս հասաւ։ Սովորական ողջոյնները փոխանակուեցան նաւաբաժնին և բերդին միջեւ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ թագաւորը որոշեց Սեպտ.ին Պերլին երթալ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Պորտսիա հանքին մէջ, Պոքումի կողմերը, երկեւ ծագեցաւ։ Երեսունչրսնիգ հոգի մնան։

ԲԱՐԻԶ.— Պարսից Շահը Ցուլիսի վերջերը Քոնդրէքսէվիլէն ճամբայ պիտի ելլէ Մարիենպատ երթալու համար։

ԹՈՒՐԻՆՕ.— Սէնրլոնի թիւնէլին մէկ մասը փլաւ։ Բարեբախտաբար մարդու կորուստ չկայ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ա. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՆՈՒԻՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՑ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻՆԵՐՈՒ

Ինչպէս գրած էինք, Ս. Պատրիարք Հայրը Իճմատյէի Ներսէս-Երմանեան վարժարանն այցելելով, գնահատած էր երկու աշակերտուհիներ որոնք յաջողակ հանդիսացած էին թուրքերէն լեզուի մէջ և խստացած էր անոնց մէյմէկ նուէր ղրկել։ Խստացուած նուէրները չուշացան, և Ն. Սրբազնութիւն նախընթաց օր նոյն վարժարանին տեսչութեան ղրկեց այդ նուէրները երկու աշակերտուհիներուն տրուելու համար։ Նուէրներն են երկու փայտեայ տիկներ վրան փղոսկրէ, որոնց մէջի կարմիր թաչեայ խորչիկներուն մէջ զետեղուած են թուրքերէն գրելու յատուկ գործիքներ, ինչպէս խալեմ, խալեմքրաւ, կաղամար են.։ Վարժարանին Տեսուչը վիճակով երկու նուէրներն ալ յանձնեց իրենց տէրերուն, որոնք թէ՛ հայերէն և թէ թուրքերէն ստորագրութիւններով երախտագիտական ուղերձ մը մատուցին Ս. Պատրիարք Հօր, վարժարանին Տեսչութեան միջոցաւ։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, ներկայ էին Տ. Գրիգորիս արք., Տ. Գաբրիէլ Սրբազան և Սէթեան ու Սանասարեան Աւագ քահանաները։

1.— Ժողովին նախորդ որոշման մը համաձայն, Ս. Պատրիարք Հայրը դաւառներու առաջնորդական փոխանորդութեան և ազգաբնական փոխանորդութեան իրաւասութեան սահմանները ճշդող շրջաբերական մը պատրաստած էր, որ կարդացուելով, ժողովը իր բացարձակ հաւանութիւնը յայտնեց։

2.— Թոխատի առաջնորդ Տ. Վահրամ վրդ. յայտագրած էր թէ Կէլիսլոյի առաջնորդական ազգաբնական փոխանորդը հրաժարական տուած և ընդունուած է։ Ժողովը արժան գտաւ այդ պաչտօնին կոչել Տ. Գարեգին քահանան։

3.— Տիարպէքիրի առաջ. փոխանորդը Տ. Աւետիս քհ. տեղեկագրած էր թէ Տ. Կորիւն վրդ. քաղաք հասնելով Պէնէկոստէին կիրակին եկեղեցին պատարագելէ և քարոզելէ յետոյ երեկոյեան ժամը Ցին գացած բողոքականաց ժողովարանը քարոզած է, մասնաւոր հրաւէրի մը վրայ։ Ժողովը որոշեց զգուշաւորութեան յորդոր կարդալ։

4.— Երզնկայի առաջ. փոխանորդ Տ. Արտաւազդ վրդ. ամիսի և կանոնաւոր տեղեկագիր մը ղրկած էր տեղւոյն Տ. Մեսրոպ քհ.ի յոռի արարքներուն մասին կատարուած քննութեան։ Ժողովը հարկ դատեց իր գոհունակութիւնը յայտնել Տ. Արտաւազդ վրդ.ի կատարած խղճամիտ քննութեան եւ խոհական ընթացքին համար. միւս կողմէ որոշեց քահանան պաչտօնէն դադրեցնելով երկու ամսուան փիլոնազրկութեամբ։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը ամենայան խնդիրներով։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ քնին Ցանձնաժողովը երէկ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր նիստ գումարեց Պատրիարքարանի մէջ։ Ներկայ էին Գրիգոր Եպս. Արբեան, Մարտիրոս Սեթեան, Սեպուհ Տէմիրճիպաշեան, Գէորգ Ապաշեան եւ Վահան Սուրէնեան էֆ.ները։ Ժողովը զբաղեցաւ հաչտարարական խնդիրներու նախնական քննութեամբը։ Ժողովը հրաւիրուեցաւ վաղը դարձեալ նիստ գումարելու Պատրիարքարանի մէջ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ նախորդ եկեղեցական ատենադպիր Տ. Դաւութ վրդ. երէկ իրիկուան կողմ այցելութիւն տուաւ Ս. Պատրիարք Հօր և տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Սրբազնութեան հետ։

Տ. ՅՈՎ

ոչինչ բան մը ըլլալով կարեւորութիւն չեն տար։ Բայց յաջորդ օրը կէս օրուան մօտ լուսարարը զարդոսկիներուն գողութիւնը լսած ըլլալով կ'ելլէ շեբամատնէն գիւղ կուգայ և ուղղակի ժամարար քահանային քով կ'երթայ, որ կը յայտնէ թէ բան չկայ, միայն զարդոսկիները գողցուած են։ Բայց զարդոսկիները գողցուած են։ Բայց մարդուկը ասով չհանդարտիր, կ'ուզէ աչքովը տեսնել ամէն բան։ Ուստի երկուքը կ'ելլեն եկեղեցի կ'երթան, ուր լուսարարը առաջին առթիւ կը նկատէ խորանին մէջ երկու խաչի պատկաբը, բայց պատած ըլլալ կարծելով բանալիները կ'առնեն վերնատունը կ'ելլեն, ուր մեծակակ փայտաշէն պահարանի մը մէջ ամփոփուած են եկեղեցւոյ պահեստի անօթներն ու սպասները։ Պահարանը կը բանան և քահանայ ու լուսարար ապշած իրարու երես կը նային, որովհետեւ պահարանը ամբողջ պարպուած էր և ոչինչ մնացած էր մէջը։

Պահարանին փականքները կոտրելէ ետքը, բոլոր աւետարաններուն վրայի արծաթի զարդերը փրցուցած, և դարձեալ աւետարանները իրենց տեղերը ձգած էին եղելութիւնը չուտով երեւան չելլելու համար։ Եկեղեցիէն գողցուածներն են հետեւեալները. Ճանկաւոր մեծ խաչ մը, 4 օխայ 100 դրամ ծանրութեամբ, գրէթէ հարիւր քսան տարուան հնութիւն մը. տասնեօթը պզտիկ խաչ, երեք սկիհ, գաւազանի մը գլուխը ու արծաթ մասերը, երկու կանթեղ, երկու խնկաման, երկու միւռոնի տուփ, մէյ միւռոնթափի աղաւնի մը, աշտանակ մը, խունկի ղըգալ մը, պատարագի գօտիի մը արծաթ մասերը, իւղաբերից և ատենի աւետարանի մը երկու կողմի արծաթները, փոքր աւետարանի մը մէկ կողմի չքնանակը ու միւս կողմի պզտիկ խաչը, ուրիշ երկու փոքր աւետարաններու ալ մէկ կողմի բարակ չքնանակները։ Ասոնք ամէնքն ալ գրեթէ զատու մաքուր արծաթ էին ոմանք ոսկեզօծուած,

Եղելութիւնը նոյն օրը հեռագրուեցաւ Իզմիրի առաջնորդ հօր։ Լուր տրուեցաւ նաեւ տեղական կառավարութեան որ մասնաւոր պաշտօնեաներ ղրկելով տեղւոյն վրայ պէտք եղած մանրամասն քննութիւնը կատարեցին, և հարցաքննութեան համար հինգ հոգի միասին կէտվէ տարին։ Վերջին պահուն լսեցինք թէ Առաջնորդ Սրբազանն ալ եկեր և ուղղակի կէտվէ երթալով այս խնդրոյն առթիւ Դամագամ պէյին հետ տեսակցեր է։ Այս գողութեան հեղինակները աղօթելու պատրուակաւ ներս մտած և հոն պահուած հայեր ըլլալ կը կարծուին։

ԻԶՄԻՐԻ մը թղթակիցը կը գրէ.— Երէկ ուշ ատեն Առաջնորդարան հասած հեռագրին համեմատ՝ շաբաթ օր Մէսամբրիի «Սակալին» հոյակապ շրջենաւով քաղաքս ժամանեց Պոլսէն մեր Ս. Առաջնորդ Հայրը։ Մինչեւ շրջենաւ չոգենաւակներով դիմաւորելու գացած էին բոլոր կրօնական դասը, Ազգ. Վարչութեան, Ուսումն. Խորհրդոյ անդամներ ու համակիրներ, որոնք պատշաճ հիւրամեծարութեամբ Ն. Սրբազնութիւնը առաջնորդեցին դէպի Առաջնորդարան կառքերու չքեղ թափորով մը։ Իզմիրցիք իրենց այս փառաւոր ընդունելութիւններով ապացուցին մեր ազգի բոլոր մը ընել կ'ուզէին կարծես Պոլսոյ կղերական դասուն, որոնցմէ ո՛չ մէկը ներկայ էր Դուրեան Սրբազանին պէս եկեղեցական մը դիմաւորելու համար։ Դուրեան Սրբազան այսօր, մինչեւ իրիկուն կ'ընդունի բարի գալստեան այցելութիւններ։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՐՅԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

Վարժարանիս Ամաւորջի հրապարակային հարցաքննութիւնք կը սկսին Յունիս 21 Երեքշաբթի օր և կը շարունակուին ցվերջ ներկայ ամսոյս։

Առաւօտուն հարցաքննութիւնք կը սկսին ժամ 2ին Ը. Թ., և կը տեւեն մինչեւ 5½. կէս օրէ յետոյ ժամ 7ին վերստին սկսելով կը շարունակուին մինչեւ երեկոյ։

Յարգանօք կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ քննական փորձերուն բարեւամբ կրթութեան և վարժարանիս, եկեղեցական թէ աշխարհական։

Յունիս 29, Զորեքշաբթի.—

*Պատմ. իմաստասիրութեան (Ա.).— Հայերէն գրաբար (Բ.).— Աշխարհագրութիւն (Դ.).—Հայ Բերականութիւն աշխարհաբար (Դ.).— Թուաբանութիւն (Ե.)։

Ծանօթ.— * կը նշանակէ «Կէս օրէ յետոյ»։— Ա.= Աւագ և Երիցագոյնք, Բ.= Երէցք, Գ.= Կրտսերք, Դ.= Կրտսերագոյնք, Ե.= Երախայք։

Ի տես դրուած են Առաջին կիսամեայի մրցական գրաւոր փորձք, եւ տարեկան գծագրութիւնք ու գեղագրական աշխատութիւնք։

Հիմնադիր-Տնօրէն

17 Յունիս 1905 Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԳԱՍԼԳԻՒՂԻ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

ԿԱՐԻԱՅՈՅՆ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆՑ

30 Յունիս, Հինգշաբթի

Կէս օրէ առաջ.—Բնական գիտութ. դր. մէջ. մանչեր.— Ցարանս. բերնց. բարձ. մանչ. — Բնական գիտութ. բերնց. մէջին աղջիկներ.— Դրաբար, գրաւոր բարձր. աղջիկներ։— Կէս օրէ ետքը.— Բնին. գիտութ. բերնց. մէջին մանչեր.— Տոմարակալութ. դր. բարձ. մանչեր.— Բնին. գիտութ. դր. մէջ. աղջիկներ.—Դրաբար, բերնց. բարձրագ. աղջիկներ։

Երէկ, Իթալիտարի Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ վայելուչ հանդիսաւորութիւնով կատարուեցաւ Երկրագործական դրամատան հաշուակալութեան դիւանի Ա. քարտուղար Վսեմ. Մինբան էֆ. Թարագաչեանի մօր Տիկին Թագուհի Մ. Դարագաչեանի յուղարկաւորութեան հանդէսը, ի ներկայութեան ընտրելագոյն յուղարկաւորներու ստուար բազմութեան մը որուն մէջ կ'երեւէին մայրաքաղաքիս պետական, և առեւտրական դասակարգերու պատկանող ծանօթ անձնաւորութիւններ։ Ցուղարկաւորութեան փայլը աւելցուցած էին մանաւորաբար Հանր. Շինութեանց Նախարարութեան և Երկրագործական դրամատան բազմաթիւ Թուրք և Հայ պաշտօնատարները, որոնց մէջ կը գտնուէին Երկրագործ. դրամատան հաշուակալ Վսեմ. Նաղիֆ պէյ, Խայրի պէյ, Էմին պէյ եւն. եւն.։ Հանրային շինութեանց Նախարար Վսեմ. փոչան մանաւոր պաշտօնատարի մը միջոցաւ ցաւակցութիւն յայտնած էր Վսեմ. Մինբան էֆ.ի։ Երկրագործական դրամատան պաշտօնեաները ի դիմաց դրամատան և պաշտօնէութեան խիստ գեղեցիկ ծաղկեպսակ մը ղրկած էին, և նոյն դրամատան բարձրաստիճան պաշտօնատարները յուղարկաւորութեան ամբողջ տեւողութեանը պատուն յարգանքը շրջապատած էին դագաղը։ Մեռելական արարողութիւնները սկսան ժամը 3½ին նախագահութեամբ Տ. Մկրտիչ Ս. Արքեպ.ի, և մասնակցութեամբ վարդապետներու և քահանաներու։ Արարողութենէն վերջ թափօր կազմուելով, դագաղը հանդիսաւորութեամբ փոխադրուեցաւ Թաղին գերեզմանատունը ուր ամփոփուեցաւ հանգուցեալ տիկնոջ մարմինը յատուկ դամբարանին մէջ, և ուր յուղարկաւորները իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին Վսեմ. Մինբան էֆ.ի։ Խմբագրութիւնս ևս իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Վսեմ. Դարագաչեան էֆ.ի։

*** Վսեմ. Մինբան էֆ. Դարագաչեան ի յիշատակ իր հանգուցեալ մօր Տիկին Թագուհի Մ. Դարագաչեանի երկու օսմ. ոսկի բարեհաճած է նուիրել Հիւանդանոցին։ Այս առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցին։ Տէր և Տիկին կարապետ էֆ. Քէրէսթէճեան 108, Տէր և Տիկին Սերվիչէն էֆ. Տպարանապետ 108, Ս. Շամամանճեան Եղբարք 108։

Դարագաչեան ընտանիքը իր խորին շնորհակալիքը կը յայտնէ ամէն անոնց, որոնք ներկայ գտնուելով հանգուցեալ Տիկին Թագուհի Մ. Դարագաչեանի յուղարկաւորութեան, իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին։

Տէր և Տիկին Յովհաննէս Նիկողոսեան (Պանտրմա), Տէր և Տիկին Գր. Նիկողոսեան (Պիղա Շէհիր) իրենց շնորհակալիքը կը յայտնեն Պանտրմայի աղքատախնամին անդամոց և ուրիշ անձնաւորութեանց, որոնք ներկայ գտնուելով Տիկին ՀՈՒՌՈՓԻԿ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆԵՏԱՆԱԽՕՍԱՑՔԹԹԻՆ

ՍԱՐԳԻՍ Մ. ԳՈՒՐԳՈՒՆԵԱՆ
ՕՐ. ԱՆԴՐԷԱ Ե. ԷՔՍԷՐՅԵԱՆ
ԽՕՍԵՑԱԼՔ

×

ՄԱՀ

ՏԻԿԻՆ ՎԵՐԳԻՆ Խ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, մեռաւ և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցին։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՁԻՇԱՔ

Մուշ սանճաղը միթէաարբիզը սատ. Հիւսնի պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ խրտէմաքը բէվիկէթքարանէմնէ մէպնի թէրքիէն ռիւթպէի Ուլա սընրքը էվվէլի։

Բուսամաթ Լիմանէթը ճէլիլէսի մուհասէպէ գալէմի միւսէվվիսլէրինատէն ռիֆ. Ահմէտ Սաբրի պէյ թէրքիէն ռիւթպէի Սալիսէ թէվֆիկ պուդրալմուշ տրը։

ՆԸՇԱՆ

Եէմէնէ պուլնան ֆէրիդ սատ. Արիֆ Հիքմէթ բայա հազրէթլէրինէ խրտէմաքը հասէնէի սատրգանէպինէ մէպնի թէպարիէն պիրինճի ռիւթպէտէն Մէճիտի նշանը զիյանը թհսան պուդրալմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՀԱՄԻՏԻԵՒ ՄԱՆԿԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅՑ.— Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, Եւրոպայի առաջնակարգ հիւանդանոցներուն մէջ գործածուած նոր գործիքներէն և առողջապահական իրեղէններ յանձնարարուհան Համիտիէ մանկանց հիւանդանոցին համար։

ԹՈՒՐՔԵԻՊՈՒԼԿԱՐ թղթատարական և հեռագրական պայմանագրին բանակցութիւնները աւարտեցան։ Այս պայմանագրով կարեւոր զեղչ մը պիտի ըլլայ երկու երկիրներու հեռագրական սակագինին վրայ։

ԿՈՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒԼ-ՀԱՄԲԵՐՈՒ պատասխանատու-կրթարանին հաստատութեան յանձնաժողովը կ'ուսումնասիրէ Պասէրիի (Գալաթիա) մէջ։ Յանձնաժողովը հասոյթի աղբիւրներն ալ նշանակած է։

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՍԵՐԲ աւեւտրական դաշնագրին կնքման բանակցութիւնները կը շարունակուին։ Արտաքին գործոց Նախարարութիւնը մաքսային վարչութենէն ուզեց անցեալ 1904 տարւոյ միջոցին Թուրքիոյ և Սերբիոյ վաճառականութեան վրայ վիճակագրութիւն մը, որ պիտի հաղորդուի մասնաւոր յանձնաժողովին։

ՇԱՀԻՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ.— Պոլսոյ պարսկական դեսպան իշխան Միրզա Բիզա Խան որ Եւրոպա կը գտնուի Շահին ճամբորդութեան առթիւ, Վիթէլի մէջ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Վեհ. Շահին։ Սեղանին ներկայ էին կայսերական իշխանները և բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ազգ. տօնին առթիւ ուրբաթ օր, 14 յուլիս, Բեւրայի ֆրանսական դեսպանատան մէջ ընդունելութիւն մը պիտի կատարուի։

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ ազգ. տօնին 75րդ տարեդարձին առթիւ յուլիս 9ին պելճիական դեսպան կոմս Տիւազէլ մեծ խնջոյք մը պիտի տայ։

ՍԱՄՍՈՒՆ ՄԷՋ.— Սամսոնի իշխանատեսութեան ժողովը յուլիս 1ին իր նիստերը դադրեցուց։ Ժողովը վաւերացուց նոր ելմացոյցը որուն հաւաստարկչութեան համար որոշուած է փոխանակ փոստատուփին կնքելու, խնայողութիւններ ընել զանազան վարչութեանց մէջ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Սապահ բացարձակապէս կը հերքէ բարիզեան թերթի մը այն լուրը թէ Լէսմիր գիւղին Պուլկար եկեղեցին փակուեր է։

*** Ընդհ. քննիչ Հիլմի փաշա Մասամբը վերադարձաւ։

*** Զէյտունի մօտերը չորս պուլկար աւազակներ սպանուեցան։ Քէսրիյէի մօտ զօրքերը յարձակում գործեցին աւազակախումբի մը վրայ, որմէ մէկ հոգի սպանուեցաւ և միւսները յաջողեցան փախչիլ մանէն օգտուելով։ Զէյտունի մէջ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց աւազակապետ Թէֆոյի մեղսակիցներէն չորս հոգի։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ կուսակալ Նազիմ փաշա հրամայեցի հացկերոյթի մը տուաւ Անգլիական հիւպատոս Մր. Շիրլէյի, որ նոյն պաշտօնով Խարբերդ փոխադրուած է։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Պուլկար կառավարութիւնը Ֆրանսայի, Իտալիոյ և Անգլիոյ հետ առեւտրական համաձայնութեան բանակցութեանց համար պատուիրակ կարգեց հետեւեալները. Բեռթերսպուրգի պուլկար գործակատար Մ. Սթանչիով, Առեւտրական նախարարութեան ճիւղին պետ Մ. Սարանով, Արտաքին գործոց Նախարարութեան առեւտրական ճիւղին պետ Մ. Վաքէրէլսքի և Երմանական նախարարութեան քննիչ Մ. Սավոֆ։ Բանակցութիւնները տեղի պիտի ունենան Սոֆիայի մէջ։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ բարենորոգութեանց յանձնաժողովին մատուցուեցաւ նոյն վարչութեան ընդհ. քննիչ Աթա պէյի մէկ ծրագիրը, որ կարգ մը բարեփոխութիւններ կ'առաջարկէ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔՈԱՑԻՆ Տնօրէն Բանճիրի պէյ Եւրոպա մեկնեցաւ։

ՄԻԼԻՒՅԷ վարժարանը այս տարի ունի 46 չրջանաւարտ, որոց 2ը Յոյն և մնացեալ բոլորն ալ Թուրք են։

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ կերպասի և չուանի գործարան մը հաստատելու համար արտօնութիւն խնդրուեցաւ Մեծ-Եպարքոսութենէն։

ՅՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.—Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդը իր նիստը դադրեցուց երէկ։ Պատրիարքը և Սինոդականները Հալքի դացին աստուածաբանական վարժարանին քննութիւններուն ներկայ գտնուելու։

*** Իզմիրի Յունաց վարժարանին թանգարանը ստացաւ 43 մեծարժէք անօթներ որոնց հնութիւնը կը հասնի Եգիպտոսի հարստութեանց։ Այս հնութիւնները որոնք Եգիպտոսի Պէնի-Հասան ըսուած տեղէն գտնուած ըլլալով կը պահուին Լիվրուլի Համալարանին մէջ, վարժարանին վարիչին կողմէ եղած դիմումներուն վրայ Իզմիր ղրկուեցան։

ԲԵՐԱՅԻ Մեծ փողոցին լայնցուելուն առթիւ, Գումպարաքը փոխադրին անկիւնը հանգուցեալ Յակոբեան Միքայէլ էֆ.ի տան փլցուած մասին համար 230 ոսկի պիտի վճարուի։

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՅՐԻԻԻ Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Շիրբէթի 8544 և 8545 թիւ բաժնեթուղթերը իրենց տիրոջ կողմէ կորսնցուած ըլլալով նորեր առնելու համար դիմում եղած է։ Հետեւաբար նոյն թիւով նախկին արժեթուղթերը արժէքէ զուրկ են։

ՔՐԻՏԻ ԼԻՕՆԷԻ բոլոր ճիւղերը գոց պիտի ըլլան առաջիկայ ուրբաթ, ֆրանսական Ազգ. տօնին առթիւ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆԿԵՑԻԿ.— Բանկալթի, Զայիր փողոց Տիկ. Էֆթիկի տան դրան առջեւ առջի օր նորածին մը ձգուեցաւ անծանօթի մը կողմէ։

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԲՍԱԿՈՒՀԱՏ ՄՐ.— Հոչակաւոր քսակահատ Եէսի Պէյ Եարկի գողութեան մը պատճառաւ օձիքը ձեռք ուսած և ոստիկանատուն տարուած էր։ Բայց հոն, սպասման սենեակէն յաջողելով փախչիլ, դուրսի գաղը գլխարկի կը փոխէ և կ'երթայ Բրթի-Շանի պարտէզը։ Հոն ալ սակայն իր որսորդութիւնը չմոռնար։ Դերձակ Եանիի տղան Դալթի տոմսակ կ'առնէր։ Երկի կը մօտենայ անոր և կը սկսի անոր զրպանները խուզարկել։ Ոստիկանները տեսնելով բռնեցին զարհեալ այս քսակահատը, որուն քովէն եաւ դաշոյն մը, ոսկի ժամացոյց մը, չորս մէճիտ եւայլն։

ԲԵՐԱՅԻ ԿԵԱՆԵՐԷՆ.— Բիֆթի անուն դատարկապորտը ժամանակ մը ի վեր սերտ յարաբերութիւններ ունէր Բերա, Մալիկ փողոց, Մանիս անուն դեղատիի մը հետ։ Բիֆթի տեսնելով որ գրպանը կը ծակի տակաւ, և մանաւանդ տեսնելով որ Մանիս բաւական կորիկ գումար մը ունի, առջի օր, ինչ կ'ընէ կ'ընէ, ձեռք կը ձգէ իր տարփուհին երեք ոսկին։ Բայց կէսկը դրած պահուն, Մանիս վրայ կը հասնի, օձիքէն կը բռնէ Բիֆթիի, ան կը վազէ, աս կը քաշէ, վերջապէս մարդը ճարահատ հարուած մը տալով խեղճ գիղտիին աչքին զայն կը տապալէ և ինք կը փախչի։ Սակայն քիչ ետք կը ձերբակալուի այս անհաւատարիմ սիրահարը։

ՇԱՆ ՄԸ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Առջի առաւ Վերին Վասիլիի մէկ գոմին փախաւ կատղած գայլուն մը և Սարբեարէ Պէյլիքտէրէ եկաւ։ Շունը նաւամատոյցին մօտ խածաւ երկու կին, աղիւսի գործատէր մը Մ. Վասիլաքի և նոյն փողոցէն հինգ չուններ։ Շունը չարունակելով իր արշաւը Բիլէճ-Պուրնուի առջեւ յարձակեցաւ ձիաւորի մը վրայ, որ զայն սպանեց բէվոլվէրի հարուածով մը։

ՎԱՆԵՑԻ ԱՌՈՐԻՄ ՄՐ.— Առջի առաւ Հայտար Փաշայէ կամուրջ եկող Հոլիպ չոգենաւը և Մասուսսէի թիւ 19ը մրցումի մը բռնուեցան որ կրնար ապեռալի ըլլալ։ Թիւ 19ի նաւապետը անանկ չարժուեցաւ կ'ընէր որ Հալիպ կրսոիպուէր միչա եղերքը քերել։ Նաւապետները պահ մը տեսնելով որ այս անչափ մրցման հետեւանքով կա՛մ Հալիպ ցամաք պիտի իյնար, կա՛մ երկու չոգենաւերը իրարու պիտի զարնուէին, և կամ Սէլիմիէի առջեւի նաւերուն վրայ պիտի իյնային, իրարմէ հեռացուցին իրենց չոգենաւերը, բայց մրցումը չէր աւարտած։ Քանի մը վայրկեան վերջ, ահա չոգենաւերը աւելի արագ սկսան երթալ յորձանուտ տեղէն։ Թիւ 19 միչա կը կորէր Հալիպի ճամբան, այնպէս որ վայրկեան մը երկու չոգենաւերը մինչեւ 4 մէթր մօտեցան իրարու և մազ մնացեր էր ընդհարումին երբ ուղեւորներուն սարսափահար ճիչերուն վրայ, թիւ 19 բացուեցաւ, և հազիւ առուեցաւ ամուլի արկածի մը առաջքը։ Թուրք թերթերը խսիր կը քննադատեն այս անխոհեմ նաւապետները, որոնք անփութօրէն կը խաղան իրենց յանձնուած բազմաթիւ անձերու կեանքին հետ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մայիս ամսուան մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են.— Տիկին Հռիփսիմէ Պաղտասարօֆ, Գրիգոր Շաքարեան, Բաբեսէր Ոմն, Կարապետ Ս. Կարապետեան, Եղիա Սեպուհեան, Տիկին Մարիամ Փափազեան 20 ական դրշ. Գոնիայի պատ. Թաղ. Խորհուրդն 10 օսմ, ոսկւոյ գումար մը ղրկած է ղոր հանդանակած է հետեւեալ կերպով. Ս. Զատկի առթիւ տեղւոյն Ս. Եկեղեցւոյն մէջ շրջագայած պնակէն 575, Տ. Յովհաննէս քհ. Գրիգորեան 20, Տ. Պետրոս քհ., Շահնեան. Տ. Մովսէս քհ. Տ. Մովսէսեան 12ական, Յովհաննէս Դանիէլեան, Տիկ. Մարիամ Դանիէլեան, Յովհաննէս Բէսիքչեան, Աւետիս Դանիէլեան 20ական, Յակոբ Դանիէլեան 10, Կարապետ Սեդրակեան, Տիգրան Խաչատուրեան, Արշակ Եսէրեան, Թագ Սայապալեան, Ստեփան Մէմարեան, Յարէթ Զօղգարեան 20ական Համբարձում Զօրթեան, Յարութիւն Խանփաչեան, Բենիամին Դանիէլեան, Արմենակ Պէյլէրեան, Յարութիւն Բէյօղհաճեան, Յակոբ Թէքնէկեան, Բաբեսէր Ոմն, Բաբեսէր Ոմն, Իսկրատէս Ուզուրլու Օղլու, Եուվանաքի Թոգանլիտիս, Պատոս Ստավրի Օղլու, Սէլիմ Հատտատ 10ական, Տիկ. Մինբան Էֆեմեան, Տիկ. Ագկիւլ Խաչատուրեան 20ական, Սեդրաք Լօքմանեան 7, Աբրահամ Աբրահամեան, Յարութիւն Պէզիրճեան, Պետրոս Սէմէրճեան, Յարութիւն Պալթեան, Սեդրակ Պալթեան, Տարագրոս Մանուկեան, Կարապետ Մանուկեան, Կարապետ Եէտի Գարտաչեան, Նազար Պետոեան, Ճիվան Խաչատեան, Ստեփան Գալֆեան, Վենետիկ Գարաեուվանօղլու, Մանօլաքի Սթիրնոֆի, Սինեքերիմ Կիւրիւնլեան, Բաբեսէր Ոմն, Բաբեսէր Ոմն 5ական։ Ս. Զատկի տօնին առթիւ երկու բաբեսէր աղգայինք ըստ իւրեանց բարի սովորութեան Պանչէ Դարուի, Պալըք Բաղարի և այլ տեղանուններէ 1213 դրշ. հանդանակելով 4 պարկ (267 քաշ) աճառ և 100 քաշ եգիպտական բրինձ գնած և նուիրած են։ Սոյն հանդանակութեան մասնակցած են, Տեարք Բարսեղ Ց. Իսթամպուլեան 120, Յակոբ Այվեան 100, Գրիգոր և Յակոբ Սթամպուլեան 216, Մարգարեան և Գարբիէլեան 108, Ատամի էֆենտիքեան, Յովհաննէս Սիսլեան, Գաբրիէլ Գասապեան, Բարսեղ Գալֆաքեան, Դանիէլ Սարգիսեան, Յակոբ Զամպաքճեան 20ական։

(Կնիք)

Բ Ա Մ Պ Ա Կ

Երեկուան հեռագիր.—

Սրսթ 6.01

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

11 Յուլիս 1905

Ցրուտ. 3%	(3% Français	99	17
Ռէնտ	(Tab. Turcs.	392	—
Օսմ. Միացեալ	(Ottom. Unif.)	89	20
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	132	50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott	594	—
Թրանսվաալ	(Transvaal)	81	—

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 11 Յուլիս.— Զարը ընդունեց կոմս Մուրավիէֆը և անոր հաղորդեց հաշտութեան կնքման համար եղած բանակցութիւններուն մասին կարգ մը տեղեկութիւններ։ Ուստ առաջին լիազօր պատուիրակը Յուլիս 19ին ճամբայ պիտի ելնէ Ամերիկա երթալու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճարտնական կառավարութիւնը մերժեց Զինու կառավարութեան՝ մասնակցիլ հաշտութեան բանակցութեանց իր չտակից Տէրութիւն։

ԲԱՐԻԶ.— Բեթերսպուրկէ կը հեռագրեն թէ, հակառակ հաշտութեան կնքման համար Ռաշինկթընի մէջ կատարուելիք բանակցութեանց յաջողութեան առթիւ տածուած փափաքներու, կը վախցուի որ Ճարոնի պայմանները խիստ և անհամաձայն ըլլան ռուսական արժանապատուութեան հանդէպ, որով պատերազմը չարունակուի։

— Ֆրանս. ազգ. տօնին առթիւ, Յուլիս 13ին պիտի փակ մնայ հաւանաբար Ֆրանսայի Խորհրդարանը։

"ՔՆԵԱԶ ԲՈՔԷՄՔԻՆ,,Ի ԳՈՐԾԸ

«ԲՕԹԷՄՔԻՆ»Ի ՑԱՆՁՆՈՒԻԼԸ

Նայէ Ֆրայէ Բէհսէյն.—

ՔԻՕՍԹԷՆՃԷ, 8 Յուլիս. — «Բօթէմքին» զրահաւորը և 267 թիւ թորփիլանաը երկրորդ անգամ Քէօսթէնճէ հասած ատեն ապստամբներէն ուրը նաւաղ Քէօսթէնճէի հրամատար Զօր. Անկլէսքոյի հետ տեսնուեցան, և Զօր. Անկլէսքոյ մինչեւ ժամը վեց պայմանաժամ տուաւ անոնց՝ որպէս զի անձնատուր ըլլան։ Ժամը 11ին, նաւաղները յայտարարեցին Ռուսական կառավարութեան թէ անձնատուր պիտի ըլլան։ Ռուսերեայ վարչապետը Բանթաքօղլէն այդ միջոցին հոն կը գտնուէր։ Զօր. Անկլէսքօ խնդիրը պարզեց անոր, որ յայտարարեց թէ՝ նաւաղները ազատ պիտի արձակուին։ Ժամը 2ին «Բօթէմքին» զրահաւորը և 267 թիւ թորփիլանաը ռուսէն կառավարութեան յանձնուեցան։

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ԹԷՈԴՈՍԻԱՅԻ ԱՌՋԵՒ

Նայէ Ֆրայէ Բէհսէյն.—

Քենեազ Բոքէմքինի զրահաւորին ապստամբները, Թէոդոսիայի մէջ բռնութեան ձեռնարկելով, պահակազօրքին ալ քաղաքին մէջ աւարառութեան սկսան։ Այս արարքը ո՛չ միայն նոյն զրահաւորին ապստամբներուն, այլ ռուս ցամաքային զինուորներուն ալ անբարոյականութիւնը և վատութիւնը ցոյց կուտայ։ Թէ՛ ապստամբներուն և թէ միւս զօրքերուն ամէնէն վերջին մատդրութիւնը և փախքն է աւարառութիւնը։ Պաշտօնապէս կ'հաստատուի թէ Ռուսիոյ մէջ ապստամբներուն գլխաւոր նպատակն է աւարառութիւնը, մարդասպանութիւնը և հրձիգութիւնը։ Այս վատ արարքները ճիշտ չաբաթէ մը ի վեր կ'շարունակուին։ Բոքէմքինի ապստամբ նաւաղները, որոնք ապերախտութեամբ մնասցին զիրենք անուցանող տէրութեան ու երկրին, իրենց խելքովը կարգ մը զեկոյցներ ըրին մէկ քանի Տէրութեանց, սակայն բնական է որ և ոչ մէկ կողմ ընդունելութիւն պիտի դտնեն իրենց կառավարութեան հանդէպ անհնազանդ դտնուողները։ Այսպէս ապստամբները չեն կրցած ձեռք բերել իրենց դիմումին յուսացած օգուտները։

*** Քենեազ Բոքէմքինի հետ գըտնուող թիւ 267 թորփիլանաը չաբաթ օր կէս գիշերին Քէօսթէնճէ ժամանեց Թէոդոսիայէ։ Թէոդոսիայէ պաչար եւ ըմպելիք առած է անոր։ Քենեազ Բոդեմքին Յունիս 28 Երեքշաբթի Յունիս 28 Երեքշաբթի Յունիս 28 Երեքշաբթի

Առեւտրական Կեանքը

Մեր Խանութպանտներուն Վիճակը

Աշխատութեան պայմանները գոլոսոց մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼԽԻՆ ԱԳԴԵՑԻՐը

Մանզումէի Առեւտրականներժնին գլխաւոր աշխատակիցը, Արտաչէս Էֆ. Վարամ Գալփաքեան, որ անձնականգրաղումներու պատճառաւ ատիթ չէր ունենար գրելու, ըստ առաջնոյն կը շարունակէ իր առեւտրական յօդուածները, որոնք այնքան դնահատուած են մեր գործի մարդոց կողմէ։

×

Անցեալ օր տեղ մը ըսուեցաւ որ հմմետ խանութպան մը, որ հակառակ իր փոքր գործին, բաւական մեծ թիւով ընտանիք մը չէն կը պահէր, իր դրամագլուխը սպառած ըլլալուն համար անգործ մնացած է այժմ։ Ըսին թէ մեծ բարիք մը պիտի ըլլար այդ անձին՝ եթէ ոեւէ կերպով դրամագլուխ մը հայթայթուէր, որ բաղդատաբար իր վաստակին՝ չատ պզտիկ գումար մըն էր, կամ եթէ կարելի չէր այդ՝ գոնէ ամիսը քսանի մը ռակիով պաշտօն մը ճարուէր անոր։

Այս իրողութիւնը կ'արժէ որ մեր ուշադրութեան առարկայ ըլլայ, գլխաւորաբար սա երկու տեսակէտով։ Նախ թէ այդ կարգի ու վիճակի մէջ գործողներ մեծ մաս մը կը կազմեն Պոլսոյ ճարտարական ու առեւտրական հրապարակներուն վրայ, երկրորդ՝ Պոլիս միայն քաղաքն է, ուր դեռ կարելի է փոքր դրամագլուխով գործ մը հիմնել ու յաջողիլ։ Գործելու համար խիստ նպաստաւոր պայման մըն է այս, ուրկէ շատեր դժբախտաբար չեն կրցած լիովին օգտուիլ։

Առեւտուրի կամ ճարտարութեան ամէն կարեւոր կեդրոններ՝ երկրին դիրքին, բնակչաց թիւին, դրամագլուխի քանակին և ուրիշ կարգ մը պատճառներու և պարագաներու բերմամբ, իրենց ուրոյն նպաստաւոր ու աննպաստ պայմանները ունին աշխատողին համար։ Պոլիս ալ, որ գործի կարեւոր կեդրոն մըն է, ունի իրեն յատուկ գործնական առաւելութիւններ, որոնց մէն սա է թէ հոս փոքր արհեստաւորներ ու առեւտրականներ մեծ մասամբ անկախ են, իրենց աշխատութեան ամբողջ արդիւնքը իրենք կը վայելեն, ստիպեալ չեն իրենց շահէն ուրիշին բաժին մը տալ, ու ասով՝ օտար հրապարակներու վրայ գործող իրենց վիճակից աշխատողներէն աւելի շահելէ դատ, կրնան նաեւ դիրք չունենալու յոյս մըն ալ տածել, ինչ որ դրեթէ անհարիր է օտար քաղաքներու մէջ գործողներու մեծ մասին համար։ Պատճառն ալ սա է.—

Տնտեսագիտութիւնը, ինչպէս նաեւ արդարութիւնը կը պահանջեն որ աշխատաւոր մը ինք միայն վայելէ իր աշխատութեան բոլոր արդիւնքը, քանի որ իր արդար վաստակն է։ Եւ ամէն տեղ ալ այսպէս կ'ըլլայ միշտ, ցորչափ աշխատաւոր մը իր գործին համար պէտք եղած դրամագլուխը,— գործիք, նախանիւթ, դրամ, եւն.—իրեն սեփական ունի։ Այս պարագային, աշխատաւոր մը, արհեստաւոր թէ առեւտրական, իր ձեռնարկած գործին գործաւորն ըլլալով հանդերձ, գործատէրն է միանգամայն, հետեւաբար իր շահը կրկին է, գործաւորին շահը ու գործատէրին շահը, և կը գտնուի յաջողութեան նպաստաւոր պայմաններու մէջ։ Իսկ այն որ չունի իր գործին համար հարկ եղած բաւական դրամագլուխ, դայն հայթայթելու համար ստիպուած է ոեւէ անունով կամ միջոցով դիմել դրամատէրի մը, գործատէրի մը կամ ընկերի մը և փոխարէն բնականաբար կը պարտաւորի իր աշխատութեան արդիւնքէն բաժին մը հանել անոր ու զրկուիլ իր շահն ամբողջ վայելելէ։

Ընդհանրապէս այն հրապարակներու վրայ, ուր առեւտ. ձեռնարկները ընդարձակ են և կը կարօտին մեծարժէք մեքենաներու, նախանիւթի մեծ մեծերի մը, դրամագլուխի մը, զոր պարզ գործաւորը տրամադրելի չի կրնար ունենալ, հոն, ինչպէս կ'ըլլայ բոլոր եւրոպական գործի հրապարակներու վրայ, գործաւորը չարունակ կարօտ է դրամատէր-ձեռնարկուի մը։

Այս է պատճառը որ գործաւորը անկախ չէ հոն։

Գործին ուղղութիւնը, շահուն մասը կը վերաբերի դրամատէրին, իսկ գործաւորին կը մնայ մեքենական աշխատութիւն մը, որոյ փոխարէն կ'ստանայ իր ապրուստին բաւելու չափ օրական միայն։ Նոյնպէս մանր արհեստաւորներ ու առեւտրականներ, թէեւ տարբեր եւրոպացիներու մէջ այլ համանման պատճառներով, չեն կրնար յառաջադէմ դիրք մը գրաւել։ Հետեւաբար այս քաղաքներուն մէջ փոքր դրամագլուխով գործ մը հաստատել ու զարգանալ՝ անհնարին ըլլալու աստիճան դժուար է։

Բարեբախտաբար Պոլսոյ աշխատութեան պայմանները բոլորովին տարբեր են։ Հոս՝ դիւրութիւն կայ դեռ փոքր դրամագլուխով գործելու և յաջողելու, բայց ատոր հակառակ ալ՝ Պոլսոյ մէջ աշխատողներէ շատեր գիտակից չեն գործելու այս նպաստաւոր առաւելութիւններուն, և չեն կրնար լիովին օգտուիլ անոնցմէ։ Թէեւ Պոլսոյ հրապարակին վրայ գտնուած առեւտրական մեծ տուներու, ճարտարային հաստատութիւններու մեծագոյն մասը՝ այդ փոքր վիճակներէ հասած են այժմու բարձր դիրքին, սակայն պէտք էր ու կարելի ալ էր հրապարակին վրայ աւելի մեծ թիւով տեսնել անոնցմէ, եթէ ամէն գործող, ինչպէս ըսինք, գիտակցութիւնը ունենար միջավայրին ընձեռած գործնական նպաստաւոր պայմաններուն։

Ասոնցմէ մեր չկրնալ օգտուելուն գլխաւոր պատճառը խնայողութեան՝ —բարոյական ու գործնական կրթութեան— պակասութիւնն է։

Այս է պատճառը որ շատ մը մանր խանութպաններ, արհեստաւորներ ո՛չ միայն չեն կրցած յառաջդիմել, դիրք մը գըրաւել, այլ շատեր հետզհետէ բոլորովին քաշուած են հրապարակէն կամ կրճատելով իրենց անկախ դիրքը, ըստիպուած են պաշտօն վարել այլուր։

Մօտէն կը ճանչնանք վերոյիշեալ խանութպանը որ դրամագլուխ մը, կամ պաշտօն կը փնտռէ։ Լաւ գիտենք որ եթէ անկախ խնայասէր ըլլար, եթէ խնայողութեան արդիւնքին վրայ գաղափար մը ունենար, անշուշտ պիտի կրնար քանի մը տարուան մէջ իր ասորեայ ծախքէն փոքր բան մը խնայելով՝ իրեն պահեստի դրամագլուխ մը ունենալ, ու գործի ձախող պարագաներու մէջ ապահով, չպիտի ստիպուէր այժմ իր գործը փակելու կամ ուրիշներէն օգնութիւն հայցելու։

Մեր հրապարակին վրայ շատեր կան որոնք այս վիճակը ունին կամ պիտի ունենան։

Ցաւալի է այս, և ամէնէն ցաւալին այն է որ անունք իրենց թերութիւնը ճանչնալու և ուղղելու տեղ, սին չքմեղանքներով կ'արդարացնեն զիրենք։ Այնպէս կը կարծեն անունք թէ էնանցի կեանք մը վարելը, վերջին ծայր խնայողութեամբ ապրելու հոմանիշ է։ Եթէ խնայասիրութեան խօսք մը ըլլայ ասոնց, «էնանցի մը ինչէ՞ն կրնայ խնայել», կը բացագանչեն, մինչդեռ կարգ մը հաճոյքներ իրենց անհրաժեշտ պէտք մը նկատած են, ծխախոտ, սուրճի, օղիի, բախտաստմոխ եւն. կը վճարեն տարին առնուազն 5-10 ռակի, ուրկէ քանի մը տարուան մէջ կը կազմուի այն դրամագլուխը, որուն կարօտը կը քաշեն չարունակ և չեն դադրիր ըսել թէ ի՞նչպէս խնայեն։ Խնայողութեան մէջ տարիները մեզի դարեր կը թուին ու 10-20 բարան հնչին իրեր։

Զենք ուզեր քիչ մը ժամանակ զրկուիլ։ Սակայն տով կը նմանինք ճիշտ այն գիւղացի տղուն, որ նախ չգիտցաւ իր հօրը ցոյց տուած պայմը՝ իր անարժէք բան մը՝ գետնէն վերցընել, բայց յետոյ իր ծարաւը յագեցընելու համար հարիւր անգամ խոնարհեցաւ գետինը, վերցնելու համար կեռասները՝ զորս հայրը՝ իր տղէն գաղտնի՝ պայմին արժէքովը գնած էր, ու զայն հրահանգելու համար, ճամբան, ամէն մէկ քայլափոխին, մէկիկ մէկիկ իր գըրպանէն կը ձգէր կեռասները։ Մենք ալ այս տղուն նման, մեր գործին մէջ նախ քիչ մը նեղութեան չենք հանդուրժեր, մեր ծախքերէն քիչ մը բան քանի մը տարի չենք խնայեր և ապա ամբողջ մեր կեանքին մէջ չարունակ կը նեղուինք։ Մեր գործին պահանջած սեփական դրամագլուխ մը չունենալուս համար միշտ կարօտ կ'ըլլանք ուրիշին։ Կը ստիպուինք վար գիներով աշխատելու, սուղ գնելու, աման ծախելու, մեր շահէն մաս մը տոկոսի կամ ընկերի բաժին հանելու։ Ամէն օր կը մնանք, կը տուժենք մինչեւ որ բոլորովին սպառինք ու կորսնցնելով մեր առեւտրի անկախ դիրքը, ուրիշին ծառայենք։

Երբեմնի առատ շահեր թո՛ղ մեզի կանոն չըլլան, ո՛չ ալ անհաշիւ ծախսող մէկ երկու մեծ տուներ մեզի օրինակ։ Առեւտրի մէջ մեր գործերու յաջողութիւնը, մեր դիրքը այնքան կախում ունին մեր գործունէութենէն որքան մեր խնայասիրութենէն։

Առեւտուրի մէջ անկախ գործելու համար դրամագլուխ պէտք է։ Խնայութիւնը դրամագլուխին աղբիւրն է, անով միայն կրնանք լիովին օգտուիլ այն նպաստաւոր պայմաններէն, զորս մեր երկիրը կուտայ մեզի՝ փոքր դրամագլուխով աշխատողներուս։

Ա. ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

Մաքսապետ Լեստոն Դրուհ. Իինը

Ե Ի Աշոռ Փոխանակութիւնը Անգլիոյ մէջ

Երկու նշանաւոր տնտեսագէտներու՝ Ուինսորը Զորչիլի եւ Էմիգէյ Սմիդի ուսումնասիրութիւնը

Վերջերս Անգլիոյ մէջ կարծիքներու հզօր շարժում մը տեղի ունեցաւ լքանելու համար ազատ-փոխանակութեան քաղաքականութիւնը որ երկար տարիներէ ի վեր նկատած էր իբրեւ եզրակացութիւն մը բրիտանական զարգացումին։ Այս կարծիքը երեք որոշ երեւոյթներ կը ներկայացնէ, առաջին՝ նախընտրական տարբեր, երկրորդ՝ փոխադարձութիւն և վերջապէս մաքսապաշտպան դրութիւն։ Այս երեք չրջաններն ալ միեւնոյն սկզբունքին կը ծառայեն։

Նոր դրութեան պաշտպանները կը հաստատեն թէ ազատ փոխանակութիւնը հինցած դրութիւն մըն է որուն տեղ պէտք է արդի պահանջումներուն աւելի համաձայն մէթոտներ գործածել։

Այս մէթոտները վերադարձ մըն են դէպ ի ակէց երկու դար առաջուան առեւտրամոլութիւնը և 19դ դարու առաջին մասին մէջ գոյութիւն ունեցած մաքսապաշտպան դրութիւնը։

Այս նոր մէթոտներուն պաշտպանները կ'առարկեն թէ Անգլիոյ արտաքին վաճառականութիւնը ակմսի մէջ է և ներքին վաճառականութիւնն ալ այդ ճամբուն կը հետեւի մրցակիցներու յարձակուն ներածութեանց պատճառով։ Բայց սխալ է այս առարկութիւնը, որովհետեւ Մեծն Բրիտանիոյ դրամագլուխը, թէ՝ արտասահմանի և թէ Անգլիոյ մէջ, յաւելում կրած է կանոնաւորապէս։ Անգլիական ներածութիւնք տարին 160 միլիոն ոսկերին աւելի եղած են արտածութիւններէն։ Եթէ Մեծն Բրիտանիա ամէն վաճառականութիւն դադրեցնէր արտասահմանի հետ, տակաւին աւելի քան 60 միլիոն սգերլին պիտի ընդունէր իրեւ տարեկան տոկոս արտասահմանի և իր գաղթավայրերուն մէջ իր ունեցած դրամագլուխներէն։

Ի՞նչ պիտի ըլլար մաքսապաշտպան սակացոյցի մը ազդեցութիւնը անգլ. ճարտարարուեստներուն վրայ։ Այդպիսի սակացոյց մը պիտի նուազեցնէր ներածութիւնները զիներու բարձրացմամբ, և համեմատաբար պիտի պակսեցնէր արտածութիւնները և հետեւաբար պիտի վնասէր արտածելի ապրանքները շինող անգլ. ճարտարարուեստներուն։

Բայց Մեծն Բրիտանիա աւելի մեծ վնաս մը պիտի կրէր տակաւին։ Որովհետեւ փոխադրող երկիր մըն է և առեւտրական նաւերու առատութիւն մը ունի, հետեւաբար իր վաճառականութեան նուազումը ծովային փոխադրութիւնները պիտի նուազեցնէր, և ասոր հետեւանքը պիտի ըլլար նաւային շինութեանց և ուրիշ անգլ. ճարտարարուեստներու (ածուխ, երկաթ եւն.) անկումը։ Այդպիսի փորձ մը բացարձակապէս վնասակար պիտի ըլլար ճարտարական տեսակէտով։

Բայց ներածութիւններուն պակսելովը բնիկ գործաւորներուն աշխատութիւնը պիտի աւելնայ, կ'ըսեն, քանի որ մաքսապաշտպան դրութեան մը հետեւանքով ապառելի արտադրութիւնները նոյն իսկ երկրին մէջ պիտի պատրաստուին փոխանակ դուրսէն ներածուելու, և հետեւաբար տեղացի գործաւորները պիտի շահին։ Այս խօսքը մաքսապաշտպան դրութեան հիմնական սխալը կը հատատէ, քանի որ կ'անգիտանայ սա իրողութիւնը թէ ներածումները կը վճարուին արտածութիւններով և թէ մաքսապաշտպան դրութեան ընելիքը սա է որ ներածումներուն արժէքը վճարելու սահմանուած ապրանքներուն արտադրութեան աշխատութիւնը և դրամագլուխը պիտի չեղեցնէ իրենց ուղղութենէն և պիտի յատկացնէ այն ապրանքներուն արտադրութեան, որոնք պիտի ներածուէին ազատ փոխանակութեան դրութեամբ։ Տնտեսական տեսակէտով մեծ կորուստներ առաջ պիտի գային, որովհետեւ սակացոյցի մը քաղաքութեան պէտք ունեցող ճարտարարուեստները նուազ արդիւնաբեր են քան անոնք որ ծնունդ կ'առնեն առանց արուեստական միջոցներու և օգնութեան։

Պաշտպան սակացոյցի մը անխուսափելի արդիւնքն է գիները բարձրացընել և այսպէս սպառողին գնման կարողութիւնը պակսեցնել, այնպէս որ Անգլիացի գնորդը ո՛չ միայն պիտի ստիպուի տեսակ մը տուգանք վճարել իր ճարտարարուեստին արտադրութեանց համար, այլ նաեւ աշխատութիւնը պիտի նուազի, քանի որ անիկա գնորդին խնդրանքն, այսինքն գնման կարողութենէն կախում ունի։

Անգլիոյ գործաւորական դասուն համար խիստ կարեւոր իրողութիւն մըն է սա պարագան որ մաքսապաշտպան դրութիւնը հացը կը սուղցնէ և աւարտչեալը կը պակսեցնէ, մինչ ազատ փոխանակութիւնը բոլորովին հակառակ արդիւնք մը առաջ կը բերէ։ Եթէ մաքսապաշտպան դրութեան ջատագովները 60 տարիէ ի վեր կարենային իրենց սակացոյցները գործադրութեան դնել, Անգլիոյ հարստութեան գլխաւոր աղբիւրը եղած ճարտարարուեստները պիտի չկրնային զարգանալ։ Ազատ փոխանակութեան դրութիւնը երկրին հանքային աղբիւրները ճոխացուց և թռիչ տուաւ տաղանդներու, որոնք ճարտարական դրութիւնը բարեշրջեցին մեքենական գիւտերով։

Կ'առարկեն թէ ազատ փոխանակութեամբ երկիր մը իր ուտեստին համար կախում կ'ունենայ ուրիշ երկրէ մը։ Բայց ընդհակառակն ապացուցած է որ առեւտ. ազատ հրապարակ մը սընունդի նոր պարարներ կ'ստանայ միշտ և եթէ աղբիւրներէն մէկը պակի, ուրիշ երկիրներ իրարու հետ կ'մրցին անզլ. հրապարակին վրայ։ Ասկէ կը հետեւի առատ և ժան մնունդ մը, զոր մրցմամբ կ'հայթայթեն աշխարհի ամէն մասերուն մէջ գտնուող արտադրողները։

Ցորենը ամէնէն փայլուն ապացոյցն է այս ճշմարտութեան։ Մ. Նահանգները, Բանատա, Արժանդին, Ռուսիա, Հնդկաստան և Հունգարիա իրարու հետ կ'մրցին Մեծն Բրիտանիոյ ցորենի պէտքը գոհացնելու համար։ Այսպէս է նաեւ կարագին, պանիրին, եղի և ոչխարի մսին և պահածոյ ձուկերուն և պտուղներուն համար, որոնք անգլ. հրապարակը գրաւել կ'ուզեն և այս անսահման մրցումին չնորհիւ Անգլիա լաւագոյն պայմաններ կը վայելէ մընդական պէտքերու հայթայթման գործին մէջ։ Եթէ նոյն տեսակէտով ուսումնասիրուին ճարտարարուեստի անհրաժեշտ նախանիւթերը, — բուրդը, փայտը, երկաթը, պղինձը, քարուքանները եւն.—, պիտի տեսնուի որ աղբիւրները հետզհետէ կ'աւելնան։ Աժանագին նախանիւթերու առատութիւնը անգլիական ճարտարարուեստներու զարգացումին և անգլիացի ժողովրդեան վայելած բարեկեցութեան մեծագոյն պատճառներէն մէկն է։

Մաքսապաշտպանները կ'ուզեն արգիլել կիսաւարտ ապրանքներու ներածումը, որոնք սակայն առաղձներն են աւելի նուրբ և հետեւաբար աւելի շահաւոր ուրիշ արտադրութիւններու շինութեան։ Այսպէս, ներածուած երկաթը ու պողպատը կ'դիւրացնեն մեքենաներու, շոգենաւերու եւն. շինութիւնը։ Մարդու մը համար խիստ շահաւոր է ստորին աշխատութիւն մը ապնուացնել։ Ասիկա ապացոյց մըն է որ անգլ. ճարտարարուեստները զարգացեալ վիճակ մը ունին։ Երկրի մը յառաջդիմութեան լաւագոյն ապացոյցն է արժէքաւոր ապրանքներու ապառում։ Տնտեսական զարգացումի բարձրագոյն աստիճանին հասած երկիր մը ստորին ապրանքներու ապառումն աւելցնելու հէչ չի մտներ, այլ արժէքաւոր ապրանքներ կը չինէ, որոնք ո՛չ միայն ներքին հրապարակին համար շահաւոր են, այլ և իրենց առաջ բերած շահերով թոյլ կուտան նպաստաւոր եղանակ գտնել արտասահմանի մէջ չինուած լաւագոյն արտադրութիւնները։

Ազատ փոխանակութեան օգուտները ցոյց տալու համար լաւագոյն է դիմել վիճակագրութեանց որոնք անվիճելի կերպով կը հաստատեն թէ Մեծն Բրիտանիա ո՛չ միայն ծաղկեալ վիճակ մը ունի առեւտրապէս, այլ և իր առեւտրական ու ճարտարական յառաջդիմութիւնները տեղի կ'ունենան յարատեւ կերպով։

30 տարուան չրջանի մը մէջ ներքին տուրքի ենթարկուած հաստոյթին գումարը 482 միլիոնէն բարձրացած է 902ի։ Առեւտրական նաւերուն տարողութիւնը 4, 5 միլիոնէն 10, 1 միլիոն եղած է։ Խնայողական մասնակներու մէջ պահուած դրամները 59 միլիոնէն 213 միլիոն եղած են, թէեւ այս գումարը գործաւորական դասուն ամբողջ խնայութիւնը չէ որ կը ներկայացնէ, վասն զի շատերը առեւտրական գործակցական ընկերութիւններու և ուրիշ առեւտր. ձեռնարկութիւններու յատկացուած են իրենց դրամագլուխը։ Երկաթի սպառումը 42%-ով աւելցած է, բամպակինը 39, բուրդինը 52։ Նաւային շինութիւնք հարիւրին հարիւր աւելցած են և երկաթուղիով փոխադրութիւնք հարիւրին 189։ Միւս կողմէ աւարտչեալները բարձրացած են և գնման կարողութիւնը ժեծապէս աւելցած։

Ցաջորդ յօդուածով պիտի խօսինք Տրնրիենկի և անոր տեսակներուն վրայ։

Անօրինակ Ոգեւորութիւն

Լիվերբուլի Բամբակի Սակարանին Մէջ

[«Բրօսոսոսի Թղթակցէն մասնաւոր հեռագիր»]

Զորեքշաբթի օր Լիվերբուլի Սակարանին մէջ անօրինակ ոգեւորութիւն մը տիրեց։ Բամբակի չահագէտ Միլլիի գէպքէն ի վեր այսպիսի կենդանութիւն մը տեսնուած չէր։ Գործառնութիւնները սկսան վերջին ծայր տենդոտ գործունէութեամբ։ Բամբակին գինը հետզհետէ մինչեւ 6.7 բէնս բարձրացաւ։

Սակարանին սրահն ու նրբանցքները վաճառականներու, չահագէտներու խուռն բազմութեամբ մը լեցուած էին, որոնք խլացուցիչ ձայներով կը պոռային, ոմանք խնդրանք, ոմանք մատուցում կ'ընէին, հոս հոն կը խուժէին վտանգաւոր կացութիւնէ մը փրկուելու կամ չահու մեծկակ գումար մը գրպանելու դիտումով։

12 ժամուան մէջ 1,000,000 անգլ. ռակիի առեւտուր եղաւ։

Մանչէսթրի մէջ զարմանք ու կասկած կը յայտնեն Լիվերբուլի սակարանին սոյն գործառնութեանց պատճառներու մասին, որոնք հակազդեցութիւնն են Նիւ Եորքի կացութեան։

Նիւ Եորքէ կը ծանուցանեն թէ զորձերու այս ընթացքը քաջալերած է բամբակ մշակողները։ Մամանդէտք հաստատած են թէ այս պարի 2 ու կէս միլիոն հակ պակաս մը կայ բամբակի ապառելի տարեկան պէտքէն, և այս է գիներու անմիջական բարձրացման պատճառը։ Բամբակի հրապարակին վրայ այժմ ո՛չ թէ չահագէտները այլ բամբակ մշակողները կ'իշխեն։ Ասանք՝ 1904ի բերքէն մնացորդ մաս մը ունին դեռ ձեռքերնին և 1903ի գործառնութիւններէն լաւ դիրք մը չունած ըլլալնուն՝ պիտի կրնան այս տարուան արտադրութիւններն ալ պահել կամ բարձր գիներով միայն ծախել։

Կ'ըսեն թէ անցեալ երկուշաբթի նշանաւոր չահագէտ Թէյսոր Պրայս, որ կրցած է Վիճակագրութեան դիւանէն բարեկամ պաշտօնէի մը միջոցաւ բամբակի արտադրութեան ճիշտ քանակը ժամանակին տեղեկանալ մէկ միլիոն տոլարէ աւելի չահած է։ Այս անձը 1900ին մնակացած էր, բայց անկէ ի վեր այս գործերուն չնորհիւ 2 միլիոն տոլար չահեցաւ։

Թարգմ. Յուսարեանց

Ա. ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

Տօքթօր Ճիլալեան

Հանրածանօթ մասնագէտ

Վենեական ու ծննդավիզային ախտերու

Վերադարձած եւրոպական ճամբորդութենէն կը շարունակէ յաճախորդները ընդունիլ Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միւք փողոցի անկիւնը, թիւ 4։

Գորգի Հրապարակը

Գորգի հրապարակը կը շարունակէ իր կայուն կացութիւնը, քանի որ պարկական ապրանքներու ժամանումն ալ կայուն է այժմ։ Սպասուած ապրանքներուն մէկ մասը ուշ պիտի հասնի, իսկ դրանցիրի ճամբով Տրապզոնէ գալիքները մօտ ժամանակէն հետզհետէ Պոլիս կ'սպասուին։ Խօրասանի, Կէօրէվանի, Բիւրմանի և Թէպրիզի խնդրանքը միշտ կայ ու կը մնայ, այնպէս որ ճամբան գտնուած ապրանքները արդէն իսկ ծախուած կրնան համարուիլ, զի ներածող վաճառականները խօսք տուած են այս կամ այն գնորդին բանալու իրենց ապրանքները, այնպէս որ առէի նայողը պիտի խլէ զայն, ի՛նչ գնով որ ըլլայ, գոհացում տալու համար օրուան խնդրանքին, որ մեծ մասամբ ամերիկեան է։

Շաբթուս ուս մաքսատան (էֆենպի) մթերանոցին մէջ բաւական գործառնութիւններ եղան Սֆիզանի, Պլու�, Շիրվանի և Դարապաղի տեսակներուն վրայ։ Մախուեցաւ երկու բարթի Սֆզան 157½—60 ֆր.ի կարը։ Նոյնպէս բարթի մը ընտիր Պլուճ, 170 կարը, 500 ռակիի մնահաղոյն և Շիրվան 28—35 ֆր.ի կարը։

Ամերիկայի համար գնորդները միշտ անպակաս են հրապարակին վրայ, թէ՛ բուն ամերիկեան տուներու ներկայացուցիչները և թէ Պոլսոյ այն տուներուն գնորդները, որոնք գործառնութիւն ունին Ամերիկայի հետ։ Բայց, ինչպէս ըսինք, խնդրանքը չատ, ապրանքը քիչ է, մանաւանդ որ կարիք կայ թէ նոր գալիք ապրանքները զգալապէս սուղ պիտի ծախուին, գլխաւորաբար զրանին սուղնալուն պատճառաւ, որ մեծապէս կ'ազդէ գորգի գիներուն վրայ։ Այժմ մէկ օսմ. ռակին 48-49 զրուշ է, մինչդեռ գարնան սկիզբը մինչեւ 62ի բարձրացած էր։

Իտալիոյ Վաճառականութիւնը Թուրքիոյ Մէջ

Մայր օգաղաքիս իտալական Առեւտ. Սենեկի թերթին մէջ կը գտնենք հետեւեալ չանկան յօդուածը Իտալիոյ և Թուրքիոյ վաճառականութեան վրայ.—

×

Թուրքիա 1904ին Իտալիոյ ծախած է գլխաւորապէս ճարտարարուեստի անհրաժեշտ հետեւեալ նիւթերը,— տերև ծխախոտ, փայտ, արմատներ, բուրդ, խոզակի, քուրջի, գինիի և ցորենի համար։ Ընդհակառակն փայտի, բուրդի, հաճոյքի, ուլարներու, այծերու, ձէթի, չոր պտուղի և պանիրի գնումները աւելցած են։

Իտալիա Թուրքիոյ ծախած է մանած, մորմ, լուցկի, չուան, հիւսուածներ, գրի և պատատումի թուղթ, մարմարիոն, ալքալ, բրինձ, պանդոյ ձուկ եւն.։

Իտալական վաճառականութիւնը մեծ յառաջդիմութիւն բրած է Թուրքիոյ մէջ։ Բամբակէ հիւսուածներու վաճառումը 31 առ հարիւր աւելցած է, բուրդէ հիւսուածները 148%, մետաքսէ հիւսուածները 27%, բրինձ 82%, նարինջ և լեմոն 47%։

Հետեւեալ ապրանքներուն վաճառումը նուազած է, լուցկի 14%, չուան 54, ճերմակ թուղթ 6, պատատումի թուղթ 12, մարմարիոն 35%, եւն.։

Իտալական գլխաւոր ներածութիւններն ի Թուրքիա՝ կը կազմեն հիւսուածները, մանածը, մորմը և բրինձը, որոնց քանակութիւնը ցոյց կուտանք ստորեւ.—

	Մանած	31,895 կենդ.
Հիւսուածոյ	Կանեփէ և վուշէ	7,018 »
	Բամբակէ	58,382 »
	Բուրդէ	1,165 »
	Մետաքսէ	209,962 քիլ.
	Մորմ	4,055 կենդ.
	Բրինձ	2,786 թոնս

ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷԳԷԱՆ

Հաւաբոնութիւն

Ուղղահաւաք փոսեր

×

Ագարակներու և դաշտերու մէջ ազատ համարձակ պտոյտին կատարող հաւերուն համար ուղղահաւաք և փոշելից փոսեր հաստատելը աւելորդ է և միանգամայն անօգուտ, քանի որ հաւերը պտտած պահերնուն իրենց համար կրնան ուղղեր ճարել և փոշեպատ տեղի մը վրայ ապպտկելով մաքրուիլ զիրենք նեղող մակաբոյծ միջատներէն։

Սակայն հաւաբներու մէջ փակուած հաւերուն թէ՛ իրը մնունդ ուղղահայթթելու համար ուղղահաւաք փոսեր և թէ զիրենք չարչարող միջատներէն ազատելու համար փոշելից փոսեր չինել պէտք է։

Ուղղահաւաք փոսերը երկու տեսակ են. — Արհեստական և բնական։

Արհեստական ուղղահաւաք փոսերու մասին, հաւաբանի քանի մը հեղինակներէ յանձնարարուած ըլլալնուն, գիտուն հաւաբոյծներու կատարած փորձերը անչան և ապարդիւն եղած են. ուրեմն արհեստական ուղղահաւաք փոսերու ծրագրէն հրաժարելով բաւականանք միայն բնական ուղղահաւաք փոսերու գործադրութիւնովը։

Իրաւ է թէ զանազան ձեւերով չինուած ուղղահաւաք փոսեր կրցած են քիչ չատ արդիւնաւոր ըլլալ, սակայն Մ. Բօլ Տրվօի յանձնարարած ձեւը և եղանակը է՛ն լաւագոյնը և արդիւնաւորը ըլլալուն՝ միայն ասոր բացատրութիւնովը գոհանանք։

Երկրմայրը (սողուլնան), որուն համար հաւերը հոգի կուտան, խլուրդին պէս ինք ալ միեւնոյն խորութիւնովը կը փորէ հողը։

Խլուրդը իր մնունդը ապահովելու համար միեւնոյն խորութիւնով գետնափոր յարկեր կը չինէ և հոն դարանակալ կը սպասէ այդ յարկերուն մէջ իյնող և հաւաքուող որդերուն։

Այս բնական երեւոյթը կեղծելով, կրնանք մենք ալ փոսեր չինել և հոն որդեր հաւաքել, որոնց կարօտը կը քաշէն մեր հաւերը։

Որդահաւաք փոսը հետեւեալ կերպով կը պատրաստուի. — Պէտք է երկու մէտր երկայնութիւն ունեցող չառաւիղով մը կիսալուսին մը գծել և դարձեալ նոյն կեդրոնը պահելու պայմանով նախապէս քաշուած գծին վրա գահեռական երկրորդ գիծ մը քաշել, այնպէս որ երկու մէտր չառաւիղով գծուած գիծը կիսալուսնին արտաքին և 1.25 մէտր չառաւիղով գծուած գիծն ալ ներքին մասը կազմէ։ Կիսալուսնին արտաքին և ներքին մասերուն վրայ պէտք է հաստատել փայտի կտորներ, որպէս զի փոսին չինութիւնը դիւրացուի։

Կիսալուսնին արտաքին և ներքին մասերուն մէջ գտնուող բացութեան, այսինքն կիսալուսնին լայնութեանը վրայ գտնուող խոտերը պէտք է խլել մերկացնելով հողը և յետոյ լայնութեան չափը համամասնաւոր պահելու համար ուշադրութիւնով պէտք է փորել փոսը։

Փոսին խորութիւնը կիսալուսնին կեդրոնին համար 5) սանթիմէթր է եւ սակայն այս խորութիւնը աստիճանաբար նուազելով այսինքն անզգալի չեղութիւնով մը պէտք է որ վերջանայ մինչեւ հողին մակերեւոյթը, այսինքն կիսալուսնին չրջագիծը։ Կիսալուսնաձեւ փոսը կը լեցնենք տերեւով, յարդով, թեփով եւայլն։ Լեցուած այս մարմիններուն տարբաղադրութիւնը էն առաջ կիսալուսնին ներքին մակերեւոյթին մէջ կը սկսի և կուգայ կը վերջանայ հողին մակերեւոյթին հաւասար գտնուող մասին վրայ։ Որդերը կուգան կ'ապաստանին փոսին մէջ լեցուած մարմիններուն տակ, հետեւաբար ամէն օր տակն ու վրայ ընելու է փոսին պարունակութիւնը, որպէս զի հաւաքուող որդերը ցուցադրուին հաւերուն աչքերուն առջեւ։ Այս գործողութիւնը կրկնել պէտք է այնչափ ատեն մինչեւ որ հաւերը խառնչտկին փոսին պարունակութիւնը։ Ուշադրութիւն ընելու է որ լեցուած խոտի, տերեւի և յարդի խաւը մշտ հողին մակերեւոյթէն բարձր գըտնուի, որպէս զի փոսին խարխսը խոնաւութենէ զերծ ըլլայ։

Երբ փոսին մէջ լեցուած մարմինները սարքաղադրուելով բուսաղղի վերածուին, պէտք է վերանորոգել փոսին պարունակութիւնը։

Երեք և կամ չորս հատ որդահաւաք փոսեր կ'բաւեն 100 հաւերու համար։

Որդահաւաք փոսերուն չնորհիւ հաւերն իրենց ամէնէն սիրելի մնունդներէն մէկը կազմող որդը գտնելով հրճուանքով կը լափեն և այսպէս որչափ անոնք՝ նոյնչափ մրն ալ մենք կ'օգտուինք, քանի որ կրնանք պակսեցնել մեր անոնց յատկացուցած օրական սընունդէն մաս մը։

Փոշելից փոսեր

×

Փոշելից փոսը վաթսուն սանթիմէթր տրամագիծ և 30 սանթիմէթր խորութիւն ունեցող պարզ փոսէ մը կ'բաղկանայ զոր պէտք է լեցնել մոխիրով։ Հաւերը կուգան տապլպկիլ մոխիրին մէջ և այսպէս հոն կը թափեն զիրենք նեղող և իրենց արիւնովը մնանող ոջիլները։ Հաւաբոյծներէ շատեր մոխիրին հետ ծծումբ ևն. խառնել կ'յանձնարարեն ոջիլներու ջնջումը աւելի դիւրացնելու համար, սակայն մոխիրը իր մահացուցիչ ազդեցութիւնը առանց օժանդակ մարմիններու ալ կրնայ ի գործ դնել, քանի որ բօթասի բաղադրութիւնով հարուստ մարմին մըն է։ Հաւերը ածելու ատեն բունկալներու մէջ երկար ատեն կ'նստին և այսպէս չատ անգամ ոջլոտած հաւ մը ոջիլները կրնան փոխանցուիլ մաքուր հաւի մը։ Այս անտեղութեան առաջքը առնելու համար բունկալները մոխիր ջուրով լուալու է չաբաթը անգամ մը և երբեմն ալ մոխիր ցանելու է բունկալներուն մէջ։

ՀՐԱՆՏ Ս. ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ

մասնագէտ

Երկրագործական գիտութեանց

ՏԷՐ ՍԻՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

Հաւաբոնութիւն